

Program nadaljnega razvoja

8. oktobra je bila v Novem mestu seja okrajnega odbora SZDL, katere sta se razen članov in večih ljudskih poslancev udeležila tudi podpredsednik Izvršnega sveta LS LRS tovariš Viktor Avbelj-Rudi in podpredsednik GO Socialistične zveze Slovenije tovariš Franc Kimovec-Ziga. O osnovah programa perspektivnega razvoja okraja Novo mesto v obdobju 1961-1965 je poročal Silvo Gorenc, podpredsednik OLO, v razpravi pa so sodelovali tovariši Franc Stajdohar, Lojze Pajnič, Niko Belopavlovič, Ema Muser, Stane Nunčič, Karel Sterban, Jože Plavec, Viktor Avbelj in Franc Kimovec.

Gostje in člani okrajnega odbora so v razpravi pripevali različne pripombe k osnutku programa, o katerem bodo zdaj razpravljali razen svetov in komisij na okraju predvsem v vseh komunah in delovnih kolektivih. Poudarili so, naj bodo člani in organizacije Socialistične zveze nosilci razprav o programu, ki ga bo s pobudami iz množice mogoče še izboljšati in kar najbolj izpopolniti.

Skoraj leto dni so delovni kolektivi, komune, politične organizacije in družbeni organi pripravljali osnutek programa perspektivnega razvoja našega okrajnega področja za razdobje 1961-1965. Ker je letošnji družbeni plan okraja že sestavni del tega širšega programa, je razumljivo, da so bile razprave o programu posebno živahne in široke ob sprejemanju letnega plana za 1961. Da sprejemamo v okraju program nadaljnega razvoja in ne več samo plan, ni zgolj formalnost; gre za odraz kvalitativnih družbeno-političnih sprememb, ki zadevajo predvsem poglobljeno vlogo delavskega samoupravljanja in celotnega upravljanja sploh, vlogo komunalnega sistema in nadaljnega povečevanja materialne osnove glavnih gibal socialistične demokracije. Programiranje v novih pogojih.

Miro Gošnik, novi sekretar OO SZDL

Na petkovski seji okrajnega odbora SZDL je bil izvoljen za novega sekretarja

OO SZDL Miro Gošnik; dosedanji sekretar Roman Ogrin je odšel na dvoletni študij. Novi sekretar okrajnega odbora SZDL se je rodil 1930 v Celju, kjer se je 1. 1946 kot delavec zaposlil v lesni industriji. Po letu 1947 je dokončal nižjo lesno šolo in TSS, po vrnitvi iz JLA pa se je 1952 zaposlil v sevnjski Kopitarni, kjer je bil obratni tehnik, obratovodja in tehničar vodja tovarne. Leta 1958 je postal sekretar obč. komiteja ZKS v Sevnici, lani iz letos pa je vodil oddelek za rekonstrukcijo (lesonit) v tovarni Jugotarin. Član ZKS je od leta 1947. Tov. Miro Gošnik je član OK ZKS in okrajnega odbora SZDL, je pa tudi predsednik ideološke komisije pri OK ZKS.

je v uvodnem poročilu deljal med drugim podpredsednik OLO tov. Silvo Gorenc, zagotavlja osnovne družbeno-politične in gospodarske namene, materialno rast, dvig življenjske ravni in vseh oblik potrošnje, hkrati pa spodbuja k mobilizaciji vseh družbenih sil za nadaljnji razvoj podjetja, komune in drugih oblik družbene skupnosti.

O osnutku programa bodo v teh dneh razpravljali v okraju najrazličnejši činiteљи - od zborov volivcev do družbenih organov. Socialistična zveza bo pri tem nosilec vseh zdravih spodbud, da bi v programu res zajeli bistvo našega nadaljnega razvoja in napredka. Osnutek programa je dokaj napet - prav tako napeti plani v preteklosti pa so nam dali doslej zelo velike rezultate, na katerih temelji ves povojni razvoj Dolenjske, Bele krajine in Spodnjega Posavja. Seveda bo kot doslej terjal kar največ naporov, da ga bomo uresničili. To pa bomo lahko dosegli predvsem zato, ker je za nami vrsta uspešno dobljenih gospodarskih in drugih zmag, ker je že davno premagana nekdanja tako zelo razširjena miselnost, da namreč »Dolenjski nihče nič ne da, da smo revni, nerazviti, zaostali« in kar je še bilo podobnih viž in napovov.

Ne, zdaj je povsem drugače: delovni ljudje našega okraja že vrsto let uspešno izvršujejo številne naloge, proizvodne načrte in iz leta v leto skokoma raste v okraju narodni dohodek. Krepkejša in čvrstejša je materialna osnova, s katero gradimo, zlasti pa smo lahko veseli lepih rezultatov letošnjega polletnega plana. V njih se zrcalijo številne

prednosti in ugodnosti novega gospodarskega sistema (čeprav tega v vseh kolektivih še nočejo priznati in še vedno samo spekulativno računajo, kaj vse bodo verjetno »izgubili« zaradi novih predpisov - pri tem pa še sploh niso načeli vprašanja mobilizacije vseh notranjih sil, izkoriščanja rezerv, dviga storilnosti, nagrajevanja po delu, upejljave ekonomskih enot itd.).

O programu nadaljnega razvoja bomo v našem listu obširno še pisali. Naj danes poudarimo samo osnovno misel, ki jo je na seji podčrtal tovariš Gorenc:

nadaljnji gospodarski razvoj okraja naj bi se vse močneje prilagodil surovin-skim in drugim pogojem ki jih naše področje ima. V programu sta predvsem naslednji težnji: izkoristiti v čim večji meri obstoječe naravne pogoje in do skrajnosti mobilizirati vse ustvarjalne sile v okraju.

Konec sedanjega petletnega obdobja naj bi se kar najbolj približali povprečju republiškega gospodarskega potenciala. Zdaj zaostajamo za republiškim povprečjem narodnega dohodka za 40,2 odst., leta 1965 pa naj bi se ta razlika zmanjšala na 26,4 odst. Narodni dohodek na prebivca naj bi se potemtakem dvignil od 149.244 dinarjev v lanskem letu na 292.261 dinarjev v letu 1965 (skok za 95,8%). Razgibanost vsega razvoja v okraju bo zato treba v tekoči petletki seveda še znatno povečati. To pa je ena prvih nalog, ki jih novi program konkretno postavlja vsem gospodarskim panogam na področju okraja. Na prvem mestu sta tudi zdaj industrija in kmetijstvo, izpuščena pa ni seveda tudi nobena izmed drugih panog.

Osnutek programa imajo zdaj vse komune, gospodarske in politične organizacije kot družbeni organi. Socialistična zveza pa naj bo pobudnik širokih razprav o perspektivnem programu. Državljan, člani strokovnih društev in organizacij, upravljavci v kolektivih in vsi drugi naj vsak po svoje prispevajo, da bo pri nadaljnjem hitrejšem družbenem razvoju sodeloval vsak naš delavec, vsak kolektiv in sleherni državljan komune.

S seje okrajnega odbora SZDL: tovariš Niko Belopavlovič, Viktor Avbelj in Franc Kimovec (z desne proti levi) med branjem poročila

Za harmonično rast proizvodnih sil, družbenih služb in standarda

Medtem ko so posamezni člani okrajnega odbora SZDL na zadnji seji v razpravi poudarili potrebe in probleme gospodarskih vej v okraju - vlogo in naloge kmetijstva, probleme združevanja sredstev vseh gospodarskih organizacij v okraju, vlogo okraja kot vsklajevalca interesov komun, realizacijo letošnjega polletnega plana, večjo skrb za človeka, problem cest in PTT uslug v okraju, skrb za konkretne občinske perspektivne plane in pod. - je tovariš Viktor Avbelj-Rudi posebej poudaril, da je v novem programu na vsak način treba zagotoviti vsakajen in harmoničen razvoj proizvodnih sil, družbenih služb in standarda v okraju.

Tovariš Viktor Avbelj je pri tem opozoril na skladnost celotnega nadaljnega gospodarskega razvoja v okraju, ki pa hkrati terja skrb za pravilno rast šolstva, zdravstva, gradnje stanovanj, razvoja družbenih služb, skratka - skrb za nadaljnjo rast družbene ravni. Pravilen odnos med razdeljevanjem sredstev na sklade in osebne dohodka je pri tem bistvenega pomena. Ta odnos se je od lani na letos spremenil v škodo skladov. Marsikje se je seveda storilnost tako povečala, da rastejo močno tudi fondri, na splošno pa drži, da osebni dohodki naraščajo še hitreje. Edino pravilno je, da povečanje osebnih dohodkov povežemo s povečano potrošnjo. Letos tega sorazmerja n povsod. Komune morajo vedeti, kaj delajo kolektivi in kako narašča nagrajevanje.

Ko je razpravljal o uspehih letošnjega I. polletja, je tovariš Avbelj med drugim dejal, da postaja zdaj vsem jasno, da nam novi gospodarski sistem vrinaša

večji učinek, večje uspehe. Njegova osnovna odlika je v tem, da objektivizira delovanje gospodarskih instrumentov za vse organizacije enako, kar odpravlja prejšnjo veliko oblast državnih organov. Razveselji-

Med sejo

vo je, da že prihaja do konfliktov med aparatom komune in interesi podjetij, ko se predstavniki kolektivov obračajo na višje organe z vprašanji, kdo ima prav: ali naj odločajo posamezniki o delitvi ali naj to dela komuna. Veseli smo lahko povečane mobilizacije in zavesti posameznikov in organov samoupravljanja, ki se čedalje bolj zavedajo svojih pravic odločanja.

Ko ocenjujemo gospodarsko dejavnost, ne smemo oceniti le odnosov med podjetjem in družbo; prav tako važno je, kako deluje novi sistem znotraj podjetja. Tu so važna vprašanja: delitev dohodka, izkoriščanje vs h kapacitet v kolektivu, problem nagrajevanja, ekonomske enote in vedno večje uveljavljanje neposrednega proizvajalca. V vsem tem moramo videti in občutiti, kako tu notranji odnosi

»socialistično diha«. Tu se še marsikaj zanemarja, dostikrat ni socialističnih odnosov.

Pri vsem tem ne smemo pozabiti prikazati, kako novi gospodarski sistem pozitivno učinkuje. Navadno radi samo potožimo, kaj ne gre, ne prikažemo pa dobrih strani tega, kar je novo. Zdaj, ko pripravljamo plane za 1962, je to še posebno važno. Področje znotraj podjetij moramo temeljito obdelati in spoznati, kaj vse nam nudi novi sistem.

Podpredsednik GO SZDL Slovenije tov. Franc Kimovec je v razpravi opozoril na odnos do perspektivnega programa. Politični aktiv prevzema polno odgovornost za vrsto nalog. Podrobne priprave za uresničevanje programa in letnih planov bodo organizirali občinski plenumi SZDL, pri tem pa je povsod treba ljudem naliti čistega vina, kot pravimo. Voditi moramo širo socialistično politiko, pri čemer so nam vsi drobni problemi pokazatelji za nadaljnjo politično akcijo.

15. decembra bo okrajna konferenca SZDL

Člani okrajnega odbora SZDL so na zadnji seji sklenili, da bo redna konferenca Socialistične zveze našega okraja 15. decembra. Dotlej bodo vsa občinska politična vodstva pripravila stališča do vseh aktualnih problemov, delegati pa bodo pravočasno prejeli temeljita poročila o delu SZDL in njenih nalogah. Sprejet je tudi pravilnik, po katerem bodo občinski odbori SZDL na vsakih 300 članov Socialistične zveze volili po enega delegata za okrajno konferenco.

VREME

od 13. do 22. oktobra

Zopet se bo vzpostavilo pretežno suho, oziroma lepo vreme. Kratkotrajne padavine se še pričakujejo okrog 12. oktobra in morda še srednj. oktobra. Dr. V.

Pogled v sejno dvorano med zadnjo sejo okrajnega odbora SZDL

Hiter razvoj sevniške komune

Nedavno sta sveta za družbeni plan in finance ter za gospodarstvo, blagovni promet in turizem na skupni seji razpravljala o prošnjah za dodelitev investicijskih posojil. Težko pa je bilo odločiti. V občinskem investicijskem skladu je samo 2.844.000 din. proslili pa so zaprosili za 20 milijonov dinarjev posojila. Velike potrebe po sredstvih iz tega sklada so odraz hitrega gospodarskega napredka sevniške komune.

Kmetijska zadruga Sentjanž - Tržišče je zaprosila za dodelitev posojila 1.613.000 din za lastno udeležbo pri najetju investicijskega posojila za nakup tovornega avtomobila TAM 4500, nakupu strojev za opremo mehanične delavnice in za gradnjo remize in skladišča. Skladišče je zadruga dogradila iz lastnih sredstev do temeljev, za nadaljnja dela pa ji je zmanjkalo denarja. V zadrugi se je pojavil problem obratnih sredstev, ki je nastal s prevzemom vrtnarje in sodarstva od Godzarske poslovne zveze. Posojilo naj bi bilo odobreno s 20 odstotno obrestno mero in z odplačilnim rokom 10 let.

«Veležitar» iz Celja je zaprosil za 3 milijonov dinarjev posojila. Uporabil bi ga pri rekonstrukciji mlina v Sevnici, ki bi lahko pričel obratovati z novo zmogljivostjo že ob koncu leta.

Sveta nista mogla povsem ugoditi prošnji proslivca, vendar sta naša zadovoljivo rešitev. «Jugotant» bo posojila občinskemu investicijskemu skladu 3 milijone dinarjev, ki se dodelijo «Veležitarju» iz Celja. Kmetijski zadrugi Sentjanž - Tržišče je bilo odobrenega 1.613.000 din posojila, Kmetijska zadruga iz Sevnice pa 1.300.000 dinarjev. Proslivcem je bilo posojilo odobreno do izdelave zaključnih računov gospodarskih organizacij za leto 1961.

Sveta sta nadalje potrdila kupno pogodbo, sklenjeno med konfekcijo «Lisa» iz Sevnice in Jožetom Kranjcem, dentistom iz Sevnice, za kupnino v vrednosti 3.500.000 din. Rudniku iz Krmelja sta odobrila prodajo premoga na drobno in razširitev mehanične delavnice. «Veležitarju» iz Celja pa ustanovitev obrestne enote z naslovom: Trgovsko in proizvodno podjetje «Veležitar» Celje, obrat, skladišče in menjalnica Sevnica. D. K.

Novi topolovi nasadi

KGP Brežice bo še letos povečalo površino topolovih nasadov iz doseganih 6 ha na 16 ha. Pripravljeni so veliko večja površina zemljišč, vendar so se zaradi strogega izbora sadik odločili samo za 10 ha, ker so izbrane sadike najboljši porok za kakovost. Vsi topolovi nasadi, ki jih bo KGP Brežice urejalo še naprej, bodo zasajeni samo z izbranimi vrstami topolov.

Vrbina se širi z zakupom in odkupom

Kmetijski obrat na Vrbinu pri Brežicah, ki ga je ustvarilo KGP Brežice s krčenjem degeneriranih gozdnih površin, se počasi širi z zakupom, odkupom in zamenjavo zemljišč. Letos so na te načine pridobili novih 15 ha zemljišč, se vedno pa je dovolj kmetovalcev, ki zemljo ponujajo.

OKRAJNI SINDIKALNI ORGANI: V pretekli mandatski dobi je štel plenum OSS 35 članov, predsedstvo 17 članov, tajništvo 7 članov, v raznih komisijah in drugih organih OSS pa je delovalo 44 članov.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Ameriški predsednik Kennedy in sovjetski zunanji minister Gromiko sta se srečala v Washingtonu. Govorila sta o Berlinu in Nemčiji in o odnosih med Vzhodom in Zahodom. Po sestanku, ki je trajal dve uri, je Gromiko dejal, da je bil »koristen«. S tem lakoničnim pojasnilom se seveda svetovna javnost ni zadovoljila. Javnosti seveda ne zanima toliko to, kaj sta govorila, zakaj to je bilo v glavnem znano že pred sestankom, ampak predvsem to, če je bil dosežen kak napredek glede zблиžanja stališč. O tem pa krožijo zelo nasprotujoča si mnenja. Prvi odmevi iz Washingtona so bili nedoločni. Naslednji so bili pesimistični, pozneje pa — menda na namig samega Kennedyja — se je izkristaliziralo mnenje, da sicer niso prinesli kakšnega posebnega napredka, da pa so bili potrebni in koristni. Omogočili bodo nadaljnje stike in razgovore med Vzhodom in Zahodom.

Toda tega dobrega mnenja o razgovorih Kennedy-Gromiko ne deli Bonn. Ze pred razgovori je zahodnonemški kancler Adenauer poslal ameriškega predsedniku poslanico, ki sicer ni bila objavljena, toda o kateri je znano, da v njej kancler opozarja Kennedyja, naj ne popušča Moskvi.

Po razgovorih je zahodnonemški veleposlanik v Washingtonu dr. Grewe dejal, da so bili razgovori brez koristi in da »pomenijo korak nazaj«. Tako je govoril tudi šef zahodnonemškega tiskovnega urada von Eckart in še marsikdo drug. Od kod ta različna tolmačenja?

Različna tolmačenja očitno izvirajo iz različnih želja in stališč, ki so se izoblikovala na Zahodu. Uradni Washington namiguje, da bo imel težave z Zahodno Nemčijo in Francijo

pri pogajanjih z ZSSR. Obe državi, zaveznici Amerike, namreč zagovarjata še zmerom togo stališče do teh pogajanj in izvajata na Washingtonu pritisk, naj bo čim bolj nepopustljiv. Ta pritisk se je posebno povečal po nedavni Clayevi izjavi, da bi bilo razumno, če bi se Zahodna Nemčija sprijaznila z dejstvi in obstojem Vzhodne Nemčije. Ameriški general Lucius Clay, ki je spustil ta »poskusni balon«, se je v hipu spremenil iz junaka, razbijalca berlinske blokade

nju atomskih poskusov v ZSSR: v dobrem mesecu dni devetnajst poskusov.

Da ne bi bilo na Zahodu nobenega dvoma, so na Vzhodu storili še druge »obrambene« korake. Prvi tak korak bodo delili združeni manevri oboroženih sil držav članic Varšavske pogodbe, »na katerih bodo uporabili najmodernejšo orožje, tudi raketno«. Poleg tega bodo na Poljskem, Češkem in drugod podaljšali rok vojaške službe določenemu številu ka-

Razgovori in upanja

itd., v navadnega kompromisarja in človeka, ki zagovarja novi »München«.

Na drugi strani pa menda tudi mislijo, da je dobro, če svoja stališča, ki jih ponujajo Zahodu, podpro s silo in vojaškim pritiskom. Ko to pišemo, so v Sovjetski zvezi, potem ko so prvega septembra ob samem začetku konference šefov držav in vlad izvenblokovskih držav v Beogradu napovedali obnovitev atomskih poskusov, izvedli že devetnajst takih poskusov. Razumljivo je, da ti poskusi niso niti sami ob sebi niti kot sredstvo pritiska nekaj pozitivnega. V teh okoliščinah pa so izrazito sredstvo pritiska.

Sovjetska uradna razlaga o obnovitvi poskusov sicer pravi, da je obnovitev postala nujna zaradi obrambe »pred zahodnim napadom«, toda ta razlaga zveni prav tako neprepričljivo kot vsako zagovarjanje atomskih poskusov, naj si bo to na Vzhodu ali Zahodu. Preseneča pa vsekar ta vrtočljava naglica pri izvajaju

drovcev, »dokler ne bo podpisana mirovna pogodba z Nemčijo«. Očitno je torej, da se tudi Vzhod marljivo pripravlja na pogajanja z Zahodom, in to ne samo diplomatsko.

Kljub temu je v zadnjih dneh berlinska kriza nekoliko splahnela. Vsaj tako je razvidno iz raznih izjav. Na Vzhodu pomirljivo govorijo, da ne bodo določili datuma za sklenitev mirovne pogodbe z Nemčijo, če bodo videli, da se Zahod resno pripravlja na pogajanja. V isti sapi pa dodajajo, da bodo takoj sklenili pogodbo, če bodo videli, da Zahod nima »resnih namenov«. Tako se vrstijo — z ene in z druge strani — pomirljive izjave in grožnje, mahanje z oljčnimi vejicami in žuganje s pestmi, vse v ciničnem prizadevanju čim bolj »omehčati« nasprotnika in vzbujati čim večjo negotovost v svetu s pravnimi dozami miroljubnih in pravnimi dozami nemiroljubnih izjav. Svet pa hoče rezultatov in pogajanj in miru. V ta svet sodijo tudi ljudje v ZSSR in ZDA.

Na poti skupnih interesov

Nadaljujemo z gradnjo z občnega zbora OSS, ki ni šlo v zadnjo številko našega lista

Številke, ki govore o tem, koliko podjetij je pripravila pravilnike, in koliko je takih, ki so komaj pričela s pripravami, niso razveseljive. Vsebinsko novega sistema bo dobila konkretna oblika šele v podjetju. Zato sindikat tako poudarja pomen pravilnikov o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov. Šele ko ima podjetje to dvoje pripravljeno, lahko govorimo o tem, da pri nas že deluje nov gospodarski sistem.

Neredki so pojavi — o tem je bilo poročano precej v razpravi — da izdelava pravilnik skupina ljudi iz vodstva podjetja in tehnični kader, kolektiv pa na tak pravilnik samo priklama. S tem smo pridobili zelo malo ali nič. Delitev dohodka v novih podjetjih ni več samo stvar strokovnjakov, ekonomski ali tehnološki problem, ampak je mnogo več: to je naloga, ki ima velik družbeno politični pomen. Novi sistem delitve dohodka med kolektivom in družbo je zahteval in omogočil sistem delitve v kolektiv, ki je za proizvajalca spodbuden. Delavci osebni dohodki so odvisni od njegovega dela, od njegovega prizadevanja na delovnem mestu, hkrati pa tudi od dohodka enote, v kateri dela, in od dohodka celotnega kolektiva. Delavcu pravimo: bolj ko se boš trudil, več boš dobil! Lahko pa se pri-

meri, da se bo trudil na vse kriplje, pa bo vseeno dobil malo ali pa manj, kot bi lahko. V tem primeru so vzroki izven njega. Prav zato mu moramo omogočiti, da bo sodeloval tudi pri vodenju podjetja, da bo zavestno lahko vplival na formiranje dohodka v enoti, kjer dela, in v celotnem podjetju. Na delavca-proizvajalca torej prenašamo tisto oblast, ki jo je doslej izvrševal nekdo v njegovem imenu. Kako smo zagotovili skladnost njegovih in družbenih interesov, smo že povedali.

Vse to pomeni, da moramo izpremenjati in prilagajati novim pogojem tudi oblike delavskega samoupravljanja. V mnogih kolektivih so že ustanovili obratne delavske svete, drugod že imajo kot samoupravni organ ekonomske enote in zbere proizvajalcev, marsikje pa te naloge kolektive še čakajo. Šablon in receptov ni, poiskati je treba pota in načine, ki so najprikladnejši.

ŠKODLJIVO VEČANJE OSEBNIH DOHODKOV

Tudi pri nas so podjetja, ki so najprej izdelala pravilnike o delitvi osebnih dohodkov in se šele zdaj pripravljajo na izdelavo pravilnikov o delitvi čistega dohodka, Marsikje so v ozadju takšnega postopka težnje po neupravičenem zviševanju osebnih dohodkov. Prej ali slej se bodo masčevali, ker ne temeljijo na zviševanju produktivnosti, ampak grede v škodo skladov. Kolektivi bodo potem,

ko bodo zbirali analize o poslovanju podjetja in njegovi notranji ekonomiki, ki so potrebne za izdelavo pravilnika o delitvi čistega dohodka, kaj kmalu ugotovili, da niso ravnali prav. Dober gospodar ne more deliti, dokler ne ve, s čim razpolaga!

O PRAVILNIH NAJ RAZPRAVLJA VES KOLEKTIV

Zakaj toliko poudarjamo, da ne more in ne sme biti izdelava pravilnikov stvar vodstva v podjetju? Poudarili smo že, da ima delitev dohodka velik družbeno politični pomen in hkrati povedati, zakaj. Oba pravilnika — ta o delitvi čistega dohodka in oni o delitvi osebnih dohodkov — sta v podjetju zakon in bosta prej ali slej odločala o razvoju in usodi kolektiva. Novi gospodarski sistem smo vsebinsko prenesli v podjetje in zagotovili njegovo delovanje le, če smo hkrati omogočili tudi uveljavljanje slehernega proizvajalca. Kolektiv sam zavestno gospodar in odloča o svoji usodi, zato si mora tudi sam izbrati merila, po katerih se sponadiri in deli. Pravilnika ne sestavljajo samo številke, v njem je najpomembnejša vsebina, ki odloča izpremembe odnosov v kolektivu. Prav zato ga ne more izdelati skupina administrativcev iz uprave. To bi pomenilo, da smo iz administrativnega sistema delitve v velikem — odpravili smo ga z novim gospodarskim sistemom — prešli na administrativni sistem v malem, ki nastaja na tak

način v podjetju zato, ker skupina tehokratov in birokratov reže kruh in deli pravice. Proizvajalci so v novem sistemu že osvobodeni mezdnih spon in si morajo sami, v krogu širokega sodelovanja, razprav in primerjav, izdelati v podjetju sistem, ki bo zagotavljal razvoj podjetja in posa-

GUSTAV AVBAR, NOVO MESTO:

»Ne instrumenti, temveč sistem!«

»V prvem obdobju uveljavljanja novega gospodarskega sistema smo samo primerjali, kako se odražajo njegovi instrumenti v luči številnih zaključnih računov za leto 1960. S tem smo ocenjevali samo delovanje instrumentov in pa delovanje novega sistema kot celote. Njegovo bistvo in odlike niso več v instrumentih ampak v gospodarski organizaciji. Razvoj in prevcit kolektiva sta odvisna od tega, kako gospodarji in upravlja.

V novomeški komunji je bilo letos nekaj špekulacij, ki so zelo blizu staremu, administrativnemu sistemu. Ponekod so »planirali« zelo visoke materialne stroške, čisti dohodek pa je nato porastel čez planirano realizacijo. Tako nastala sredstva so nato prenašali na osebne dohodke. Tak primer je bil v hotelu Grad Otočec, pa tudi v tovarni zdravil Krka je bilo opaziti težnje po nezdravem povečevanju osebnih dohodkov. Še najmanj je to razumljivo v IMV, ki že dlje časa rešuje svoje težave s pomočjo družbenih sredstev. Takšni pojavi so v nasprotju z družbenimi odnosi v naši družbi. Kolektivni je družba zaupala sredstva v gospodarjenje, zato je pač dolžan z njimi pošteno gospodariti. Sebi sme odrežati le toliko kot je zaslužil, s preostankom pa naj umno gospodarji v svojo in družbeno korist. Takšni pojavi so dokaz, da so vodstva nekaterih gospodarskih organizacij delovanje novega sistema ocenila površno. Sindikalne

meznika. Primeri, ko si vodstva podjetij ali opek krog ljudi lastijo pravico do izdelave pravilnika, so družbeno škodljivi in pomenijo zanikanje razvoja socialističnih družbenih odnosov. Vsi, ki delajo tako, prevzemajo nase zelo veliko odgovornost. Ni pa dovolj niti to, da o pravilnikih, torej o notranji delitvi dohodka in delitvi osebnih dohodkov, razpravljajo samo delavski svet in upravni odbor. O tem mora razpravljati ves kolektiv kot celota, glavno besedo pri tem pa bi morala imeti sindikalna podružnica.

■ Sovjetska zveza in še nekatere druge vzhodnoevropske države so priznale novi režim v Siriji. Tudi ZDA se skupaj z Veliko Britanijo pripravljajo, da priznajo novo vlado v Damasku. Zahodna Nemčija bo še »nekoliko počakala«.

■ Trije laoški princ: Suvana Fuma, Sufanuvong in Bun Um so se naposed sporazumeli, da bo predsednik prihodnje laoške koalicijske vlade pobornik zmerne nevtalne siruje Suvana Fuma. Čeprav so tega lani strmoglavili z ameriško pomočjo, je Washington danes zadovoljen z izbiro Suvana Fume za novega laoškega premiera.

■ Redni program alžirskega radia so pred nekaj dnevi — ne prvič — nenadoma prekinili! Namesto njega so ljudje zaslišali na isti valovni dolžini drugo »piratsko« oddajo. Oglasila se je organizacija OAS — organizacija tajne armade —, ki je napovedala, da bo pred koncem leta stela sto tisoč oboroženih in discipliniranih ljudi.

■ V Seulu v Južni Koreji so aretirali štirideset oficirjev in uradnikov. Obtožili so jih, da so pristransko ogotavljali premoženje nekaterih seulskih industrijcev.

Novo predsedstvo OSS

Delegati so na občnem zboru izvolili novi plenum okrajnega sindikalnega sveta, ki šteje 39 članov in nov 5-članski nadzorni odbor. Delegati so hkrati izvolili tudi 12 delegatov, ki bodo zastopali naše področje na občnem zboru republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Izvoljeni so bili: Avgust Avbar, Jože Borštnar, Zoran Dular, Stane Ilc, Jože Jankovič, Ludvik Kebe, Ivan Longer, Lojze Pajnič, Zofija Sopič, Slavko Šrihar, Mišo Keršič in Rade Vrlinič.

Po zaključnem občnem zboru se je na prvi seji sestel novoizvoljen plenum in iz svoje srede izbral predsedstvo OSS. Za predsednika Okrajnega sindikalnega sveta je bil ponovno izvoljen Ludvik Kebe, za podpredsednika Jože Plavec, za tajnika Stane Ilc, za člane predsedstva pa Avgust Avbar, Miha Jalovec, Lojze Pajnič, Kristina Plut, Slavko Šrihar, Zvone Suštaršič, Ivan Usenik in Zeljko Železnik.

Vsem organom Okrajnega sindikalnega sveta, ki so bili izvoljeni na občnem zboru, želimo obilo uspehov pri bodočem delu, še toliko bolj zato, ker so naloge zelo velike!

Delegati in gostje med branjem poročil

Za utrditev zdravstvene službe

Občinski zdravstveni center občine Videm-Krško bo do konca leta sestavljal podroben načrt svojega dela, nakar bo o njem razpravljala občinska skupščina — Za široko zdravstveno politiko

Pod predsedstvom Mihe Molana s Senovega je bila 28. septembra seja Sveta za zdravstvo ObLO Videm-Krško. Razprava je bila peštra in zanimiva, saj so razpravljali o cepljenju otrok, o uveljavljanju družbenega upravljanja v zdravstvenih domovih, o nalogah novega občinskega zdravstvenega centra in o trditvi zdravstvene službe na sploh.

Iz poročila o cepljenju otrok razberemo, da so bila izvedena vsa cepljenja po programu. Samo v okolšju zdravstvenega doma iz Vidma-Krškega je bilo letos proti otroški paralizi po trikrat cepljenih 2.675 otrok ali 84,7 odst. Neopravičeno je od cepljenja izostalo 200 otrok ali 9,3 odst.

Cepljenje proti davici, tetanusu in oslovskemu kašlju je bilo na devetih cepljenjih. Cepljenih je bilo 217 otrok ali 60 odst. K cepljenju ni prišlo 68 otrok.

Proti kozam je bilo cepljenih 259 otrok ali 61,3%, neopravičeno pa jih je izostalo 43.

Neopravičeno izostalo so krivi predvsem starši.

V zdravstvenih domovih v Vidmu-Krškem, na Senovem in v Kostanjevici so že ustanovljeni sveti teh domov. Ti bodo v kratkem razpravljali o pravilnikih o delovnih razmerjih, o čistem in osebnem dohodku.

S sklepom občinskega ljudskega odbora je bil ustanovljen Občinski zdravstveni center s sedežem na Senovem. Upravnik centra

dr. Jože Čakš je kot glavne naloge centra označil naslednje:

— ugotoviti območja zdravstvenih domov v občini;

— prirediti načrtno ugotavljanje zdravstveno stanje prebivalstva, zato naj bi se pri centru uvedla zdravstvena statistična služba;

— okrepiti preventivno zdravstveno službo. Njena

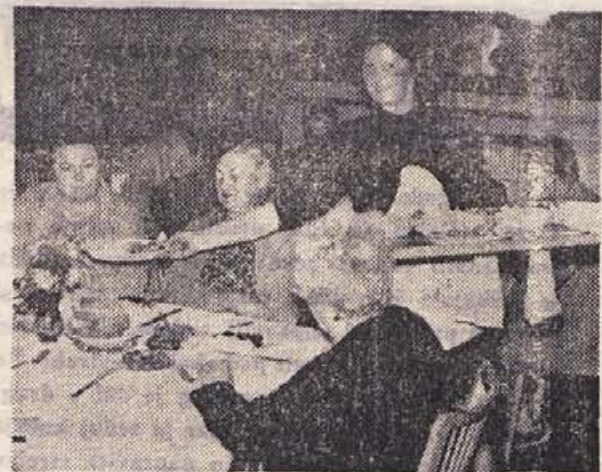
glavna naloga naj bi bila usmerjena na izvedbo načrtnega zdravstvenega pregleda šolske mladine in delavcev;

— dobro organizirati higiensko službo. Pri zdravstvenem centru raj bi zaposlili higienika;

— podoben program dela novega zdravstvenega centra izdelati do konca leta in ga predložiti svetu v razpravo.

Svet je razpravljal tudi o neurejeni zdravstveni službi v Vidmu-Krškem. Na tem zdravstvenem območju sta samo dva stalna

zdravnika, zato ne zmoreta vsega. Zavarovanci in bolniki iščejo zdravstvene pomoči pri zdravnikih na Senovem ali v Brežicah, kjer kupujejo tudi zdravila. Zaradi tega pa bo lekarna v Krškem postala pasivna. Člani sveta so se zavzeli za ureditev zdravstva v Krškem, zato so smatrali, da je gradnja zdravstvenega doma neodložljiva. Nujno je treba povečati tudi zdravstveni kader. Upravni zdravstvenega doma naj bi dodelili pomočnika, ki bi opravljala vsa administrativna dela. D. K.

Iz Dolenjskih Toplic

Hrana v zdravilišču je zelo dobra in marsikdo izmed pacientov z neugodjem ugotavlja na tehtnici v veži recepcije, da prirastek na teži ne pada...

V Sevnici prva občinska skupščina Svobod

Prva občinska skupščina Svobod in prosvetnih društev v okraju bo v nedeljo, 15. oktobra, ob 8. uri v dvorani Jugotantina v Sevnici. Na skupščino so se društva zadruga najela posojilo 1.890.000 din, kolektiv podjetja »MIRNA« pa je prispeval 1.400.000 din iz presežka temeljito pripravili, tako da pričakujemo plodna poročila in učinkovito razpravo o vseh najvažnejših problemih.

● Stanovanjska zadruga MOJ DOM na Mirni se lepo uveljavlja. Letos bodo zgradili 7 enostanovanjskih hiš do strehe. Iz obč. sklada je zadruga najela posojilo 1.890.000 din, kolektiv podjetja »MIRNA« pa je prispeval 1.400.000 din iz presežka temeljito pripravili, tako da pričakujemo plodna poročila in učinkovito razpravo o vseh najvažnejših problemih.

VEDNO VEČ OBISKOV

Po nekaj mesecih se je pokazalo, da bo v Kostanjevici možno razvijati kulturni turizem kot eno izmed pannonarodnega dohodka. Urejena restavracija, skrbno vzdrževani Dom na Polomu, predvsem pa popularna galerija L. mednarodnega simpozija kiparjev privabljajo iz dneva v dan vse več ljudi. Zato je SZDL v Kostanjevici na svoji zadnji seji razpravljala tudi o tem, kako se pripraviti na prihodnje leto, da bodo stvari čim bolj tekle.

Veliko nalog čaka v prvi vrsti Turistično društvo, ki bo moralo marsikaj izboljšati in preurediti. Ze zdaj prihaja v Kostanjevico vsako nedeljo po več avtobusov z gosti, prihajajo pa tudi med tednom, in to iz najrazličnejših krajev Slovenije in Hrvaške.

Poleg številnih skupin in posameznikov je v zadnjem času obiskal simpozij in Gorjupovo galerijo tudi državni sekretar za informa-

cije tov. BOGDAN OSOLNIK, ki je v knjigo obiskov zapisal: »Kostanjevica dokazuje, da kultura ni in ne sme biti privilegij velikih in bogatih krajev in narodov! Vse priznanje ljubezni in trudu, ki ga vlagate v kulturno delovanje!«

Od tujih gostov pa so med drugimi prišli: predsednik združenja likovnikov ZAR

Abdel Kader Mokhtar, predstavnik ministrstva za kulturo ZAR Anvar Abdel Mawla indijska veleposlanica, predstavnik izraelske vlade Jehuda Tamir.

Zaradi bližajočega se jesenskega deževja in drugih vremenskih sprememb bodo umetnine v kratkem prekrili in bodo tako čakale novo pomlad.

Jeseni se. Dnevi so megleni. Narava se odeva v rjasto barvo. Divjad stika za ostanki poljskih pridelkov.

Vinogradi so prazni. Trgatev je minila. Zarumenelo listje vinskih trt šumi v vetru. Proti večeru se zbere otročad in se razkropi po vinogradih. Paberkujejo.

Pesem trgačev in trgačic je utihnila. Stulci in benete so pomiti. Preše ne škripajo več.

Sosedje se pogovarjajo. »Si veliko pridelal?« vpraša prvi. »Bolje kot lani. Dovolj. Zadovoljen sem. Pa ti?« »Prehitro sem potrgal. Grozdje še ni povsem dozorelo. Malo ga je tudi toča. Kdo bo pa čakal slabšega vremena!« »Boš kaj prodal?« zanima drugega.

PO METLIŠKIH VINOGRADIH

Se smo ujeli vlak, da se popeljemo proti Metliki na zadnji dan trgatev. Meglen dan ni obetal vročine, pa tudi dežja ne. Po eni uri in pol srednje hitre vožnje smo izstopili in se pomešali med potnike, ki so s košarami in škafi hiteli v Metliko in od tam na razne strani. Na Vinogradniški cesti smo dohiteli starejšo ženo s polnim jerbasom na glavi.

ČRIČEK JE UTRUJEN

»Tole nesem svakinji, ker mi je prejšnji teden pomagala v vinogradu. Grozdje je že kar veliko. Počakajte, boste videli!«

Odložila je zvrhan jerbas in ponudila velik grozd portugalske: »Poskusite!«

Res so bile jagode malce zmehčane, toda nenavadno sladke. Pripomnili smo:

»Če bo vino tako sladko...«

»Mošt je zdaj močan. Do Martina bomo pa že videli, kakšna bo kapljica.«

Prašna cesta se je vlekla vse do Drašičev. Spet smo srečali nekaj s sodi naloženih voz. Kmetovalci so vozili mošt v Metliko. »V vinski klet v Metliko peljemo,« so odgovarjali. »Pa kar toliko?« smo bili radovedni. »Zakaj ne, saj dobro plačajo! Mj Belokranjci ne bi popili vsega.«

V vinogradih okrog Drašičev, Vidošičev, Radovice in drugod je bilo prve otobrske dni le malo ljudi. Ustavili smo se pred zidanico, kjer je vinogradnik, doma blizu Rosalnice, pravkar stiskal zadnje škafe vinske brozge.

»Ze v preši hoče zavreti,« se je pošalil, ko smo se zanimali, kdaj bo pijača nared.

»Ste dodal kaj sladkorja?«

»Samo tega ne! Letos ga je v grozdu več kot dovolj. Kar poslušajte, kako vre v kadi!... No, bo kajne?... Če bi bilo v času zorenja še malo dežja, bi se grozdje bolj napelo in bi več nateklo. Vseeno sem zadovoljen. Če bo vina manj, bo pa zato boljše.« In je še enkrat zavrtel glavni potisni vijak na stikalnici. Temno rdeča, malce gosta tekočina je spet zacurrljala v štulec.

Povsod je dišalo po svežem vinskem moštu. Ze malce utrujeni in naveličani naporne hoje med belokranjskimi vinogradi smo se radi odzvali vabilu deklet, naj z njimi prvi poskusimo modro frankinjo. »Ta bi v Ljubljani dobila najmanj srebrno« smo omenili. Plavalaso deklet je odvrnilo: »Kaj še! Kolajne gor, ko-

lajne dol, le da boš naš oče z njim zadovoljen!« Nato je zaidicalo: »Oče, sem pridil! Obiski!«

Malo niže sta dva fanta na legnarjih prinesla manjši sod. »Ne čudite se, ni poln!« sta takoj uganila, zakaj smo začudeni obstali. »Bo pa kmalu dobil svojo mero. Oče pravkar melje.«

»Ga bo več kot lani?«

»Nekaj ga bomo peljali v metliško klet. Ostalo bo za dom. Sicer ga bo za vse dovolj.«

Ko smo se spuščali po strmi poti mimo zadnjih vinogradov, smo srečali gručo otrok. »Kam?« smo jih pobarali. »Vino pokušat,« se je odrezal najmanjši, komaj sedemletni Jakec... Hitro smo morali od tam.

»Na svidenje na Martinovo,« smo se poslovili od metliških goric. »Gos prinesite, pijačo vam že mi pripravimo!« so zatrdali odgovori... »Martin bo kmalu, Martin bo kmalu!« — ni hotelo iz misli...

Takrat pa smo že bili v vinski kleti v Metliki.

V SODIH ŠUMI

»Ste slišali, kako šumi? Vre,« so povedali v upravi vinske kleti v Metliki.

Človek kar ne bi verjel, če se ne bi sam prepričal. V na glavo postavljenih sodih po 8 tisoč litrov je res šumelo. Na vrhu tekočine so se delali mehurčki, kot bi nekdo neprestano pihal iz dna. Zaradi vrenja se je v kleti napravila precejšnja toplota.

»Mošt je zelo dober. Vsebuje 11 odstotkov alkohola in 8 promil kisline. Barva je zaradi suše svetlejša.«

To so podatki, ki precej povedo. Za modro frankinjo in zlahtno črnino, ki dasta znano metliško črnino, se že zanimajo razni kupci. Kvalitetna vina bodo predvsem na stalnem območju vinske kleti, torej na gorici Sv. Jana, v Dravoglašcu, Draganiču, Pridiču, Vranjem dolu, Drašičih, Vidošičih, Krmačini, Radovici, Grabrovici, Vinomeru in drugod. In dotok v metliško klet je še vedno precejšen. Pridelovalci vozijo mošt v klet na lastno pobudo... Vse to je vinarске strokovnjake v Metliki spodbudilo, da so začeli razmišljati o namestitvi cistern, tako da bi se zmogljivost kleti povečala na okrog 250 vagonov vina.

Bela krajina je vabljiva ne le zaradi prirodnih zanimivosti, pač jo mnogo obiščejo, da bi poskusili res dobro vinsko kapljico.

In drugod?

Letošnja trgatev se je v vseh vinorodnih predelih našega okraja začela zelo zgodaj. Ze proti koncu septembra je bilo v vinogradih vse živo. Ljudje so hiteli. Večtedensko suho vreme jih je primoralo k taki naglici. Tako je bilo kljub občinskim odlokom, ki so urejali čas trgatev, prejšnji teden pri tem opravilo le še malo ljudi. Tudi na Bizeljskem, Trški gori in drugod so vinogradi že dalj časa prazni. V kletih in zidanicah se je že naredil močan mošt. O Martinu ga bodo pretakali in »krstili«. Dovolj je bilo truda zanj...

ČRI, ČRI, VSE DNI, VSE NOČI...

Jeseni se. Dnevi so megleni. Narava se odeva v rjasto barvo.

Vinogradi so prazni. Rumeno listje odpada od trt. Čriček ne poje več. Potihnila je tista njegova: »Čri, čri! Vino zori.«

Zori, zori, utrujen je. Vse pozne poletne večere je predsedel na trtnem kolju in poslušal... Bedel je nad grozdem in nihče se ni zmenil zanj. Komaj je čakal, da se posladka...

Tudi paberkovati nimajo kaj. Vinogradi so polni otročadi.

Morda se ga bo še kdo spomnil v veseljaški pesmi ob dobri kapljici. Toda čriček tega veselja ne bo spoznal...

V teh meglenih dnevih preletava s kola na kol. Včasih sede na zemljo in utrujen zapoje: »Čri, čri, vse dni in vse noči...«

IVAN ZORAN

Pogodbeno sode ovanje v Brestan ci

Kmetijska zadruga v Brestanici je dosegla lepe uspehe v pogodbenem sodelovanju s kmetovalci. Po planu bi morali skleniti pogodbe za 150 ha pšenice, dosegli pa so že 117 ha ali 77,3 odstotkov. Zadrugi delavci in strokovnjaki so obiskali večino proizvajalcev, sklenili pogodbe in jih je izostalo 33 ha. Zanimalo nas je mnenje pogodbenih sodelavcev. Obiskali smo Antona Kuneja iz Brestanice 155, ki je na vprašanje, zakaj je stopil v pogodbeno sodelovanje s kmetijsko zadrugo, odgovoril:

»Zadruga je že pred leti vodila akcijo za pogodbeno sode-

lovanje. Sprva se za sodelovanje nisem navdušil, nato sem poskusil s pšenico italijanko in pridelal več. Lani sem imel z zadrugo v pogodbenem sodelovanju hektar travnika in hektar pšenice, 30 arov vinograda ter 50 arov koruze. Koristi, ki jih imam od zadruge, me spodbujajo k nadaljnjemu sodelovanju. Umetni gnoj, ki ga dobim spomladi, lahko plačam jeseni, zadruga mi oskrbi vsa semena. Največ pa je vredno to, da mi zadrugi traktor giboko zaorje zemljo. S konji bi oral hektar zemlje 3 dni, traktor pa opravi to v treh urah. To je ogromna prednost in korist. Zadovoljen sem, želim pa, da bi bila obrestna mera uslug za pogodbene sodelavce nižja.«

Pogodbeni sodelavec Jože Bader iz Doljskega 28 je povedal:

»Kot predsednik upravnega odbora kmetijske zadruge sem bil prvi pogodbeni sodelavec in agitator. Pridobil sem okoli 20 ljudi za sodelovanje. S pozornostjo spremljam njihovo sodelovanje in vem, da so mi vsi hvaležni. Zdjaj pridelam na primer 38 centov italijanske pšenice na hektar, praj sem pa največ 22 centov. Poprvečen pridelek pšenice v bivši občini Senovo je dosegel 12 do 15 centov na hektar, danes pa pridelamo povprečno po 16 centov. Visokorodne italijanske pšenice pa dajejo po 32 do 33 centov pridelka. Mar niso to velike koristi? Zato ni slučaj, da imam v pogodbenem sodelovanju z zadrugo 2 ha pšenice, 2 ha sadovnjaka, 2 ha travnikov in 50 arov krompirja. Strojne uslugе, semena, umetna gnojila in brezplačni strokovni nasveti veliko prispevajo k razvoju kmetijstva.«

V zvezi z izjavami pogodbenih sodelavcev je upravnik kmetijske zadruge Slavko Zakšek dejal:

»Obrestni mer pri plačilu strojnih uslug ne moremo znižati, ker znašajo obrestne mere od naših obratnih sredstev pri banki prav tako 8 odstotkov. Steer pa so drugod običajne obrestne mere za uslugе 8 odstotkov. Zato si bomo prizadevali ruditi našim pogodbenim sodelavcem večje uslugе in več prednosti pri odkupnih cenah pridelkov in pri strojnih uslugah.«

Drago Kastelle

Medobčnski gozdni sklad

Po predlogu OLO so na seji upravnega odbora okrajne kmetijsko-gospodarske zbornice v Novem mestu razpravljali o osnovanju medobčinskega gozdnega sklada, ki bi posloval tako kot sklad za šolstvo. Občine bi v ta sklad odvale 15 odstotkov sredstev, ki jih dobe od gozdnih taks. S sredstvi medobčinskega sklada bi rešili marsikatero vprašanje v gozdarstvu.

Upravni organi grmske šole izvoljeni

Pet soustanoviteljev Srednje kmetijske šole na Grmu je predlagalo svoje člane v upravni odbor te ustanove. V upravnem odboru bo pet predstavnikov okrajnih kmetijsko-gozdarskih zbornic, predstavnik internata, profesorji in en dijak. Vseh predlaganih kandidatov je 11. Upravni odbor okrajne kmetijsko-gozdarske zbornice v Novem mestu je kandidate soglasno izvolil.

ZLATI VRELCI V DOLENJSKIH TOPLICAH

... Zgodovinsko pa je dokazano, da so že v 14. stoletju, če tudi prosto pod milim nebom, rabili vodo v zdravstvene namene. Voda je prihajala iz velikih razpoklin. V teh so si takratni prebivalci napravili sedeže, ob slabem vremenu pa so se kopali pod skalnato streho. Se le Ivan Vajkard Knez Auesperg je dal v drugi polovici 17. stoletja vrelec, kjer je sedaj knežja kopelj, priprosto obzidati in napraviti streho. Druga dva odtoka sta ostala prosta v porabo revnejšim ljudem...

Sestdeset let je minilo, kar je novomeški tiskar J. Krajevec izdal brošurico »ZDRAVIŠČE TOPLICE na Kranjskem - Kranjski Gaštajn - Gorka in grezne kopeli«, ki jo je spisal Pavel Zhuber pl. Okrog, založilo pa »Zdraviščno opravništvo« v Dolenjskih Toplicah. Knjižnica je danes v Toplicah prava redkost, marsikak podatek v njej pa je še vedno zanimiv. Grofje, knezi in baroni se v Toplicah ne namakajo več, odkar so se začeli v termalni vodi pod košatim Rogom kopati prvi partizani. Vse do zadnje vojne pa je bilo le malo zdravilne Topliške vode »proste v porabo revnejšim ljudem«, kot jim zgoraj navaja Zhuber.

Dolenjske Toplice so se po letu 1945 razvile v močan in pomemben zdravstveni center. Tu se vsako dopoldne koplje do 200 pacientov iz vseh slovenskih pokrajin, k. prihajajo sem po zdravje. V bazenih, v recepciji, jedilnici, v sobah in na sprehajališčih v lepih parkih srečuješ Primorce in Gorenjce, ljudi od Savinje, Drave in Mure, pa domačine s porečja Krke in Kolpe. Prava republika v malem. Delavci in uslužbenci, nekdanji borci in invalidi, upokojenke in delovni invalidi, kmetje in obrtniki. Pisana družina, v kateri prevladujejo socialni zavarovanci, vedno pa je vmes tudi nekaj »samoplačnikov«.

Lani sem prišla sem še s palicami, letos gre že brez njih navdušeno pripoveduje starejša žena iz Slov. Konjic novi znanki iz Gorice.

Čisto me je že zvila revma, pa so me poslali sem. Ali pomaga? — sprašuje pri kosilu novinec družbo »starih«, katerim se počasi približuje 21. dan zdravljenja in z njim odhod iz zdravilišča.

Fantje, nova portugalka na Rigi! se muzata železničar in mizar iz Novega mesta rudarju iz Idrije, prekmurškemu vrtalcu nafte in uslužbencu iz Ljubljane, ki so sklenili nenapisano pogodbo o tritedenskem prijateljstvu. Kaj se ne bi Dolenjci postavili kot dobri poznavalci okolice! Saj so, posebno še Novomeščani, v Toplicah kakor doma.

Zjutraj, dopoldne, pri kosilu in zvečer steče zlasti starejšim beseda najraje o boleznih in zdravlju.

Kajne, da je tale voda zdravilna? Mar nima, zdravilne moči proti išiasu, revmi, proti bolečinam v križu, proti trganju v kosteh in sklepah? Tako me daje že leta in leta, pa so me poslali na komisijo...

Stokrat povedana, a vedno enako goreča želja po zdravlju je skrita v spraševanju in pripovedovanju, kje vse in kako ti voda lahko pomaga.

Vprašajmo še zdraviliščenega zdravnika; dr. Božo Oblak bo prijazno pojasnil:

Glavna zdravilna moč vode je njena toplota!

»Na prehladne in degenerativne bolezni topla voda vsekakor zelo dobro vpliva, zlasti še naša, ki ima 37 stopinj Celzija. Za to je več vzrokov, izmed katerih vsi še niti niso docela raziskani. Predvsem je njena zdravilna moč toplota, ki pregreje celo telo in, poživljuje krvni obtok, k čemur prispeva precej tudi izdatna količina ogljikovega dioksida, ki je raztopjen v topliški termalni vodi. Gibanje v vodi je zaradi vzgona mnogo lažje, kar seveda močno pomaga pri zdravljenju nastetih bolezni. V Dol. Toplicah pa bi razen tega lahko zdravili tudi nekatere bolezni srca in ožilja, nekatere ženske bolezni in nekatera obolenja živcev, na vsak način pa tudi rehabilitacijo (razgibanje) po poškodbah.

Kaj je razen kopanja še važno? Predvsem je nujno ležati.

Ozko grlo v zdravilišču je premajhna kuhinja, ki že davno ne zadošča več sedanjemu vedno večjemu prometu. Kljub temu si kolektiv kuharskega, strežnega in drugega osebja prizadeva na vse načine, da bi pacientom zagotovil kar najudobnejše bivanje v Toplicah

sicer je kopel sama neučinkovita. Po potrebi uporabljamo seveda še razgibanje v vodi in na zraku, masažo, razna obsevanja in zdravila. Poudariti pa moramo, da samo kopanje brez 2-3 urnega ležanja po kopeli nima posebnega učinka. Človek se s pregretim telesom lahko samo še bolj prehladi...

Idealni pogoji za revmatološki center

Za hip se ustavimo. Znano je, imamo čedalje več prehladnih bolezni: v gospodarstvu nam povzročajo ogromen izpad delovne sile. Revma, išias, obolenja hrbtenice in rehabilitacija nam prina-

šajo milijardno škodo. Le po nekaj ur na dan so bazeni v Toplicah polni pacientov; nekaj ur se kopljejo v njih turisti, vsaj tretjino dneva — če ne več — pa so prazni.

Zdaj se zdravi na leto v Dol. Toplicah od 2600 do 3000 ljudi. Topla voda jim vrača zdravje in moč.

»Lahko pa bi jih sprejeli na leto tudi do 6000!« nam pove na naše vprašanje direktor zdravilišča tov. Viktor Kečkeš in še doda:

»Razen stalnih pacientov, izmed katerih nas mnogi obiskujejo tudi kot samoplačniki in stanujejo po 3 tedne izven zdravilišča, imamo še do 3500 prehodnih gostov, ki ostajajo v Toplicah noč ali dve. Zdravilne vode je dovolj za paciente in izletnike, le prostora in ležišč nam primanjkuje. Vsi pogoji so, da bi se Dolenjske toplice razvile v večji revmatološki center, ki bi imel odličen pomen za široko javnost.«

Zdravilišče ali turizem? OBOJE, TODA LOČENO!

Res, to vprašanje je takoj pri roki, ko načneš pomenek, v katero smer se bodo Dol. Toplice razvijale. Ni namreč nobene dvoma, da so Top-

tudi že asfaltirana cesta Ivančna gorica—Zužemberk—Straža in odlične zveze z avtomobilsko cesto, vse to dviga vrednost Dol. Toplic. Letos oz. prihodnje leto bo dobil novi športni bazen še čistilne naprave; v njegovi neposredni bližini že rastejo prve vikend hišice, vedno več pa je tudi domačinov, ki pripravljajo oz. že imajo urejene lepe sobice za oddajanje izletnikom in dopustnikom.

Prištetimo še skupne izletnikov, ki stalno prihajajo v Toplice (precej jih mora zdravilišče tudi odkloniti, ker nima potrebnih zmogljivosti) in tiste, ki bi prišli, pa se Toplicam izogonejo prav zavoljo pomanjkanja prenočišč, pa ni težko izračunati, da bi razen 6.000 pacientov lahko preživelo počitnice ali krajši oddih v tem prikupnem kraju tudi do 12.000 turistov na leto. Seveda pa je osnovni pogoj: ločeno zdravilišče od turističnega gostinstva.

Razveseljivi čbeti in načrti

O tem se v upravi zdravilišča, na krajevnem odboru in med Topličani zadnje tedne precej ugiba in razpravlja. Pri direktorju zdravilišča lahko izvem o tem neka, razveseljivih novic:

— res je, da se v Dol. Toplicah na račun republike, okraja in občine pripravljajo na večje investicije, na razširitev dosedanjih zmogljivosti, tako za turizem kot za zdravilišče;

— zdravilišče nameravajo povečati s tem, da bi podrli sedanjo Sitarjevo stavbo (v njej je postaja LM in frizer), kasneje pa še Menkotovo, Zupanovo in Pelkotovo. Od zunanje perisa (pod velikim bazenom) bodo nato zgradili »vezni trakti, ki bo šel čez sedanjo Sitarjevo parcelo, tik mimo Stanišev hiše do pribl. polovice sedanjega vrta. V tej novi stavbi bi dobile prostor vse ambulante, fizioterapija, novi bazen in kabine, dnevna soba, nova recepcija in drugi potrebni prostori. V trinadstropni stavbi bi dobilo spodnje prostore zdravstvo, zgoraj pa bi dobili nekaj sto novih ležišč. Ko bi bila celotna izgradnja zaključena, bi imele Dol. Toplice pribl. 600 postelj za zdravstvo, s čimer bi bili vsi pogoji za delo sodobnega revmatološkega centra zagotovljeni, izrabili pa bi takrat tudi celotno zmogljivost termalne kopalnice.

Tu so vrteti tudi nujno potrebni prostori za večjo, sodobno urejeno kuhinjo, ki je zdaj čedalje ožje grlo zdravilišča.

NAČRT NE POZABLJA NA TURIZEM

— kjer stoji sedanja topliška osnovna šola, bi postavili dva manjša hotela (paviljonske gradnje) po 100 ležišč. Od sedanjih Gasperjevih gospodarskih poslopj (ki bodo odstranjena) proti šoli bo zrasla vrsta nizkih gradenj za nove trgovine, mesarijo, frizerja, pekarijo, delikateso, sadje in zelenjavo, trafikno in trgovino s spominčki; tu bodo tudi prostori prepotrebne turistične urada.

V bližnji prihodnosti pa bi tu uredili še pokriti zimski plavalni bazen — ideal vseh naših športnikov! Podnevi jih bo valila smuka na Gačah pri Crmošnjicah in drugod v topliški okolici zvečer plavalni

šče! Tu naj bi zrastle tudi velika kavarna, restavracija in bar. Urejeni parki, sprehajališča, novi most čez Sušico, preurejeno zdravilišče in na novo postavljeni turistični objekti — to vse je ne več tako zelo oddaljena bodočnost Dolenjskih Toplic. Z nekaterimi deli nameravajo začeti še letos.

Piran prihaja z milijoni

Lepote Dol. Toplic, asfaltirane ceste do njih in bogastvo termalnih vrelecev pridirajo v svet. ELES iz Ljubljane se zanima za gradnjo počitniškega doma v nepo-

sredni bližnji odprtga bazena. SPLOŠNA PLOVBA iz Pirana ima pripravljenih za začetek 50 milijonov, nekaj tudi že občinski ljudski odbor iz Pirana:

»Zgradili bomo najsodobnejši počitniški dom za oddih naših ljudi!« nam je povedal predsednik ObLO iz Pirana tovariš Davorin Ferligoj pred 14 dnevi v Toplicah. »Povabite še druge, tu so čudovite naravne lepote in kraj kot nalašč za rekreacijo! Tako smo delali tudi mi na slovenski obali!«

Nasvet, ki ga kaže upoštevati.

Pogosto govorimo, da je ves novomeški okraj turistično področje. To je treba zdaj tudi v praksi uresničiti; turist potrebuje ležišče, hrano, prostor za oddih in zabavo!

KO in TD: polne roke dela

Teško je dvomiti, da Dol. Toplice že v bližnji bodočnosti ne bodo živele predvsem od turizma. Tu je že zdaj sedež močne kmetijske zadruge, nekaj industrije že dela, vedno več dohodkov pa bodo imeli prebivalci Toplic predvsem od turizma. Tega ne kaže pozabiti! Krajevni odbor si bo moral skupaj z ObLO resno prizadevati, da bi čimprej uredili problem pitne vode in predvsem še kanalizacije Sušice skozi naselje. Turistično društvo je zadnje leto zažvelo; zdaj vedo vsi njegovi odborniki, da je ena prvih nalog ureditev krajevne turistične pisarne. Ta bi skrbel za propagando in dajala informacije; kraj nujno potrebuje primerno publikacijo in lepše razglednice, kot so na voljo zdaj. Tu bi kazalo utrditi tudi turistično-propagandno dejavnost za Bazo 20 in sploh za obisk Roga. Skrb za nova ležišča v zasebnih hišah — zdaj je izletnikom na razpolago približno 35

privatnih postelj — je ena izmed nadaljnjih nalog društva. Na njegovo pobudo je bilo lekos obnovljenih in z rožami okrašenih precej topliških hiš. Najlepše urejene bodo v kratem nagradili.

Lani je bilo zbrane v Toplicah približno 800.000 dinarjev turistične takse, letos pa je bo verjetno že kar milijon. Potrebna bo še čvrstejša povezava društva in zdravilišča, da bo ta denar kar najkoristnejše uporabljen. Tu je nadalje skrb za camping prostor, to moderno obliko turizma delovnih ljudi, pa skrb za urejanje parkov in nasadov, za ureditev še kaksnega gostišča (pred vojno jih je bilo v Toplicah 8, zdaj pa je razen zdravilišča samo še gostilna »Lovec«), za vzgojo domačinov, da bodo resnično zadihali s turizmom — s to svojo pomembno bodočnostjo. Ni še mogoče reči, da bi že vsi prebivalci Toplic zares vedeli, kaj jim turizem lahko prinese, če že nekaj leti Marsikaj bi za olesavo domačega kraja lahko naredili sami brez vsakih investicij. Pa jih je le še precej, ki se kar nič ne zmejnjo za napredek in prikupnejšo podobo Toplic...

Nepotrebne sence

Prisluhnili smo še pomenkom zdraviliških pacientov in prav jim je treba dati, ko krizirajo:

— da v Toplicah ne moreš kupiti v trgovini niti kilograma jabolk, brusik ali grozdja, čeprav vse naokoli plava v izobilici sadja...

— da bi bilo treba za večjo družabnost v zdraviliškem kraju še kaj storiti, ker se ljudje dolgočasijo (posrečeni piknik zdraviliške uprave je na primer takoj našel posnemalce — dokaz, da ljudem manjka družabnosti!);

— da domačini ne bi smeli metati v suho strugo Sušice vseh mogočih odpadkov, saj imajo verjetno še kaj drugih smetišč;

— da bi lahko imela trafika naročenih več izvodov dnevnih in tedenskih listov, zlasti v glavni sezoni, ko je na zdravljenju vsak dan več kot 200 ljudi;

— da bi lahko v gostilni »Lovec« bolj pogosto skrbeli za večjo snago in prikupnost lokalca.

Se je nekaj podobnih senc, ki zdraviliškemu kraju res niso v čast.

Naši »zlati vrelci«

Naj zaključim z besedami starejše pacientke, ki se je pred dnevi vračala po končanem zdravljenju v Ljubljano; znanki, ki jo je spremlila k avtobusu, je ginjena dejala:

»Poglejte, s socialnega so me spet poslali sem na zdravljenje. Kot pomlajna se vracam in dobro vem, da me ne bo bolelo vse do prihodnjega leta. Zame je to zlata voda...«

»Zlati vrelci« Dolenjskih Toplic dobijo takih pohval in ocen iz leta v leto več. Prav je zato, da so vpisani v prvi vrsti rekonstrukciji, ki so za obdobje 1961-1965 namenjene našim Toplicam—Čateškim, Dolenjskim in Smarješkim —. V sedanjem petletnem programu gospodarskega razvoja novomeškega okraja je med drugim tudi zapisano:

»Začeti s sistematično turistično izgradnjo doline Krke.«

V dolini Krke pa so že v njenem zgornjem toku dragocene Dolenjske Toplice s svojimi »zlatimi vrelci«, katerih zdravilno moč in prijetnost naj bi spoznali novi tisoči in deset tisoči bolnikov in zdravil delovnih ljudi.

TONE GOSNIK

Kako je pri ZADRUŽNIKU

Zadnje čase je bilo slišati mnogo razprav pa tudi kritik na račun trgovine. Nedvomno je prav tako, saj lahko samo ob izmenjavi mnenj najdemo najboljšo pot. Kolektiv trgovskega podjetja »Zadružnik« iz Novega mesta pa je mišljenja, da je bil v teh razpravah nekajkrat po krivici obsojen napak, ki jih ni ne storil in ne zakrivil. V tem sestavku želi povedati nekaj več o svojem delu in o svojih težavah — teh namreč nikjer ne manjka — in javnost objektivno informirati, da bi lahko stanje nepristransko ocenjevala.

naše stroške močno povečalo.

HLADILNE NAPRAVE: NUJNOST, NE LUKSUZI

Novomeški potrošniki se gotovo spominjajo, da so lani ugotavljali, kako dobro je trg založen s sadjem in zelenjavo, ki je vsa leta prej močno šepal. Preskrba s tovrstnim blagom se je izboljšala največ zaradi hladilnih naprav, ki so nam bile do deljene. Te so nam omogočile, da smo brez tveganja nabavljali potrebne količine pokvarljivega sadja in zelenjave in jih brez nevarnosti skladiščili v hladilnici. Hladilne naprave so nam bile že lani odzete, nato smo jih nekaj časa še uporabljali kot najemniki, letos pa nam je bilo tudi to onemogočeno. Posledica tega so, v precejšnji meri vsaj težave v preskrbi Novega mesta s sadjem in zelenjavo, ki so se letos ponovile.

Ze velikokrat smo ugotavljali, da je preskrba Novega

tu, ki bi proizvajal in hkrati zalagal novomeški trg, in takšno rešitev pozdravljamo.

EKONOMSKE ENOTE: NOVA SPODBUDA ZA USPEŠNEJŠE DELO

Da bi kolektiv spodbudili k boljšemu gospodarjenju, smo ustanovili ekonomske enote. O tem smo razpravljali dlje časa in se odločili za pet ekonomskih enot. V začetku letošnjega leta smo jih ustanovili, konec prvega tromesečja pa so že začele. Takrat smo opravili prvi obračun in ugotovili še nekaj pomanjkljivosti.

Ker je dejavnost podjetja kaj pestra, smo brez večjih težav ločili posamezne panoge. Trgovina s kmetijskimi pridelki je postala samostojna ekonomska enota, prav tako naš avtopark, trgovina s pivom in vinom, trgovina z gradbenim materialom in trgovina z živino. Zdaj imamo še 4 ekonomske enote, ker smo trgovanje z živino opustili. Strinjali smo se z ugotovitvijo, da je živinorejska proizvodnja že dovolj razvita, da lahko neposredno zalaga trg, in da je v takšnih pogojih vsako posredništvo v prodaji škodljivo za potrošnika, ker draži meso.

Ostale 4 ekonomske enote poslujejo vsaka v svojem delokrogu na gospodarski osnovi. Po prvem četrtletju smo opravili nekaj popravkov v obračunu. Ugotovili smo, da so osebni dohodki v nekaterih enotah nesorazmerno narasli, vendar na račun konjunktore in ne po zaslugi prizadevnosti kolektiva enote. Osebne dohodke smo nato postavili še bolj v odvisnost od dela in prizadevnosti, predvsem pa skr-

Kolikor je grozdja iz domače okolice premalo za trg in za druge interesente, ga »ZADRUŽNIK« tudi uvaža iz znanih vinogradniških okolišev z juga

9 milijonov 932 tisoč dinarjev osebnih dohodkov.

PROMET PO EKONOMSKIH ENOTAH

Štiri ekonomske enote, ki delujejo v našem podjetju, so opravile v prvem polletju 351.534.000 dinarjev prometa. Obračunska enota sadje-zelenjava, ki obsega maloprodajne poslovalnice v Novem mestu, je opravila 34.354.000 dinarjev prometa, ekonomska enota za trgovino s kmetijskimi pridelki na debelo 15.316.000 dinarjev, ekonomska enota za trgovino na debelo s pijačo (pivo in vino) 81.338.000 dinarjev in ekonomska enota za trgovino na debelo z gradbenim mater-

ve, in smo nekaj takšnih težav našli. Potrošnikom, ki so včasih tudi upravičeno godrnjali nad preskrbo, bi vendarle radi povedali še to, da smo letos porabili za kritje izgube v poslovalnicah s sadjem in zelenjavo 1 milijon 200 tisoč dinarjev. Vzroke smo že našli, vsaj nekatere, brez dvoma pa samo dobra volja tudi ni dovolj. Naš kolektiv je prispeval 1 milijon 200 tisoč dinarjev za pokritje izgube v maloprodajni mreži!

INVESTICIJE ZA ZBOLJŠANJE TRGOVINE

V naši stroki so hitri prevozi zelo pomembni, zato smo kupili 2 tovorna avtomobila TAM. Omenili smo že, da so skladišča, ki jih imamo v Bršlino, neprimerena. Kolikor se je najbolj dalo, smo jih preuredili in usposobili vsaj za zasilno poslovanje. V sklad s tehničnih prostorih ni bilo vodovodne napeljave, zato smo jo uredili. Ker imamo tam urejen tudi oddelek za pretakanje piva in polnjenje steklenic, je bilo treba urediti tudi kanalizacijo. Pri izpiranju steklenic z vodo se namreč porabi precej vode, zato mora kanalizacija brezhibno delovati. Tudi za to smo poskrbeli.

Polnjenje steklenic s pivom je zamudno opravilo, zato smo postopek izboljšali. Popravili in preuredili smo polnilne stroje. Sami smo izdelali naprave za tekoči trak. Pred temi preureditvami je pri polnjenju piva delalo 14 delavcev in delavk, odtlej pa jih dela le 8. Ker smo večino omenjenih del pri preurejanju in ureditvi skladiščnih prostorov in oddelka za polnjenje steklenic opravili sami, so bili stroški sorazmerno majhni. Za nakup tovornih avtomobilov in preureditev skladišč smo uporabili dokaj malo: nekaj manj kot 5 milijonov dinarjev.

Prodajalne sadja in zelenjave v Novem mestu so zastarele in le težka krijejo potrebe. Nema lokrat se pri meri, da stoji gospodinja, kadar nakupujejo, tudi na pločniku, ker v trgovini ni dovolj prostora. Zato resno razmišljamo o modernizaciji in preureditvi prodajaln s sadjem in zelenjavo in bomo v ta namen prihodnje leto vložili 15 milijonov dinarjev.

To stran smo odstopili trgovskemu podjetju »ZADRUŽNIK« iz Novega mesta.

Ko je bila konec leta 1960 razformirana Gospodarska poslovna zveza v Novem mestu, je bil ustanovljen obrat, ki je prevzel vso njeno trgovsko dejavnost. Ta obrat se je pozneje preimenoval v samostojno podjetje »Zadružnik«. Ljudski odbor občine Novo mesto je na svoji seji ustanovitev »Zadružnika« potrdil in mu tudi določil predmet poslovanja. Razen drugega je bila v predmet poslovanja vključena tudi trgovina z gradbenim materialom. Zelo radi nam očitajo, da je takšen predmet poslovanja, kot ga je imelo in ga še ima naše podjetje, dokaj nemogoč. Ukvarjamo se namreč s trgovino s kmetijskimi pridelki in hkrati s trgovino z gradbenim materialom. Priznamo, da kombinacija res ni posrečena, vendar je v času, ko nam je bil tak predmet poslovanja odobren, vladalo na trgu veliko povpraševanje po gradbenem materialu, ki ga je močno primanjkovalo. Vrh vsega smo bili tedaj v obdobju najmočnejših investicij v kmetijstvu. Obstojeca trgovska mreža ni mogla zadostiti močnemu povpraševanju na trgu, z našo pomočjo pa je bilo nedvomno storjenega mnogo več, kot bi bilo sicer. Tega ne more nihče zanikati. Čeprav torej združujemo v sebi »nemogočo« dejavnost, smo vendar z njo tudi koristili. Pozneje bomo to trditve potrdili s številkami. Gradbeni material smo dobavljali največ kmetijskim organizacijam v našem okraju in v ostali Sloveniji, manjše količine pa tudi kmetijskim zadrugam ob hrvaški meji, vendar samo tak material, ki je bil na trgu v izobilju.

SKLADIŠČA SO RAKAVA RANA

Trgovina s kmetijskimi pridelki je po svoje zelo občutljiva panoga, ker se kmetijski pridelki zelo radi kvadrirajo. Za manipulacijo z nj-

mi so potrebna velika skladišča. Najbrž ni treba posebej poudarjati, da v Novem mestu še vedno primanjkuje primernih skladiščnih prostorov. Naše podjetje ima v Bršlino pri železniški postaji svoja centralna skladišča,

V podjetju polnijo tudi steklenice s pivom; promet s pijačami daje kolektivu precej dela

vendar so vse prej kot primerna. Vrh tega je prostor zelo majhen, temperatura v njem — ta je za kmetijske pridelke najpomembnejša! — pa je žal nestalna. V tem skladišču ne moremo zbrati večjih količin blaga, pa tudi sicer je vsako skladiščenje zelo tvegano. Ker je prostor pretesen, ne moremo blaga prebirati, kalo, ki ga povzroča gnitje, pa je zato večji. Te težave veljajo predvsem za sadje. Iz težav smo si pomagali tako, da smo prodajali na trg vagonke pošiljke, kadar je bilo to le mogoče. Pri zalaganju novomeškega tržišča se težavam na ta način žal nismo mogli izogniti, to je pa marsikdaj

mesta s sadjem in zelenjavo težavna, ker mesto ne potrebuje količin, ki bi zagotavljale rentabilnost poslovanja. Zato tega ne bi ponavljali. Brez dvoma drži tudi to, da bi bilo mogoče potrebam Novega mesta zadostiti s proizvodnjo iz bližnje okolice, ki bi pa morala biti cenena. Mi sami nismo mogli prisiliti nobenega proizvajalca, da bi proizvajal in nam prodajal proizvode, ki jih novomeški trg potrebuje. Pa tudi s tem ne bi bilo vprašanje v celoti rešeno, ker še vedno ostaja odprto vprašanje zgodnjega sadja in zelenjave. V celoti se strinjamo z ugotovitvijo, da je treba razmišljati o kombina-

O pomanjkanju prostora govori tudi posnetek iz skladišča z gradbenim materialom

bell za pravi odnos med osebnimi dohodki in skladi-

alom 220.526.000 dinarjev prometa.

Ko smo ugotovili neskladnosti v osebnih prejemkih posameznikov v ekonomskih enotah, je kolektiv predlagal razumno rešitev: nekaj ljudi je treba odpustiti in izboljšati organizacijo dela. To smo storili, promet pa se je na ta račun še celo povečal, nesorazmerje v prejemkih, ki je povzročalo hudo kri, pa je bilo odstranjeno.

SKLADI KAZEJO, DA SMO DOBRI GOSPODARJI

V prvem polletju letošnjega leta smo ustvarili 19 milijonov dinarjev skladov. Pri delitvi čistega dohodka smo dosegli, da je odnos plač do skladov 53:47, kar je najbrž najboljša delitev med trgovskimi podjetji v vsem okraju. Naj poudarimo to, da trgovska zbornica skuša doseči razmerje vsaj 80:20. Osebnih prejemkov v našem kolektivu niso presegli povprečja osebnih prejemkov v podjetjih trgovske stroke, čeprav bi lahko na račun skladov naše osebne prejemke, če bi le hoteli, znatno povečali. V prvem polletju smo izplačali

Ekonomska enota za trgovino z gradbenim materialom je izmed vseh najmočnejša in najbolj bode v oči. Ustvarila je 220 milijonov dinarjev prometa. Splošno znano je, da je na trgu še vedno zelo veliko pomanjkanje gradbenega materiala nekaterih vrst. Tega gradbenega materiala nihče ne ponuja, pač pa je treba storiti mnogo korakov in biti iznajdljiv, da ga dobiš. Mi smo ga v letošnjem letu priskrbeli že precejšnje količine mnogim investitorjem v okraju, ki bi sicer ostali brez njega. Gotovo je to dolžnost trgovine, ki je pač posrednik med proizvajalcem in kupcem, brez dvoma pa drži tudi to, da tolikšnih količin kritičnih gradbenih materialov v naš okraj brez našega podjetja ne bi bilo!

MILIJON IN 200 TISOČ DINARJEV ZA IZGUBE V TRGOVINAH S SADIJEM

V sestavku smo že spregovorili o tem, da so pri preskrbi Novega mesta s sadjem in zelenjavo večje teža-

Skladišče je premalo; če pa bomo hoteli urediti dobro založeno trgovino, bo treba vložiti precej sredstev tudi še v nova skladišča in hladilnice

133. S Silverjem sva odšla proti koči. Kmalu smo sedli k obilnemu zajtrku. Silver je sedel med mornarje s papigo na rami in se hvalil pred vsemi, kako pametno in spretno jih vodi, kako je prav, da me imajo za falca, in da me bodo pošteno poplačali, ko izkopljejo zaklad. Roparji so bili spet dobre volje. Jaz sem bil strašno potr. Zdravnikove zadnje besede: »Čuvajte se viharja!« so mi bile velika uganka, zato mi zajtrk ni prav nič teknil. Bal sem se roparjev in Silverja.

134. Po zajtrku smo se odpravili na pot iskati zaklad. Odhajali smo v umazanih mornarskih oblekah. Vsi roparji so bili do zob oroženi. Silver je nosil puško čez rame, za pasom težko sabljo in dve pištolji. In da bi bil videti še bolj čuden, mu je čepela na rami papiga, ki je venomer žlobudrala. Ostali mornarji so se kaj čudno otovorili. Eni so nosili sekire, krampe in lopate, drugi so si oprtali vrčce s svinino, krubom in žganjem. Korakali smo drug za drugim proti obrežju, kjer sta čakala čolna.

135. Posedli smo v oba čolna in odveslali. Mene, zdaj tja. Midva s Silverjem sva Rdeči križ, ki je bil na njem začrtan, ni našel. Mene je privezal na vrh, sam pa hodil in močno spopal. Blizhli smo se k otoku, ko je neki mornar na ves glas gori, z imenom Daljnogor. Seveda so bile to neke druge podrobnosti. Po precej dolgi vožnji smo stopili na suho pri izlivu potoka. Izviral na gosto zaraslem pobočju Daljnogorja. Odtod smo začeli stopati navkreber proti planoti. To je bil najlepši del otoka, kar se jih dotlej videl.

136. Sedel sem v čolni. Midva s Silverjem sva Rdeči križ, ki je bil na njem začrtan, ni našel. Mene je privezal na vrh, sam pa hodil in močno spopal. Blizhli smo se k otoku, ko je neki mornar na ves glas gori, z imenom Daljnogor. Seveda so bile to neke druge podrobnosti. Po precej dolgi vožnji smo stopili na suho pri izlivu potoka. Izviral na gosto zaraslem pobočju Daljnogorja. Odtod smo začeli stopati navkreber proti planoti. To je bil najlepši del otoka, kar se jih dotlej videl.

KDO BO PA LONCE DELAL?

V popoldanskem soncu leži šentjernejsko polje, kot da bi izumrlo. Priljubljeni morša, da zaslisiš tu in tam vake otroke, ki otrezajo prepolno jablano. In slišiš tudi cviljenje desetletja stare stiskalnice za jabolka. Ne, ljudje kljub vročini ne mirujejo. Kako bi vendar, ko jih čaka povsod toliko dela? Seveda, tudi za pljučo je treba poskrbeti. Delavci bodo žejn, treba bo silniti šimveč jabolok.

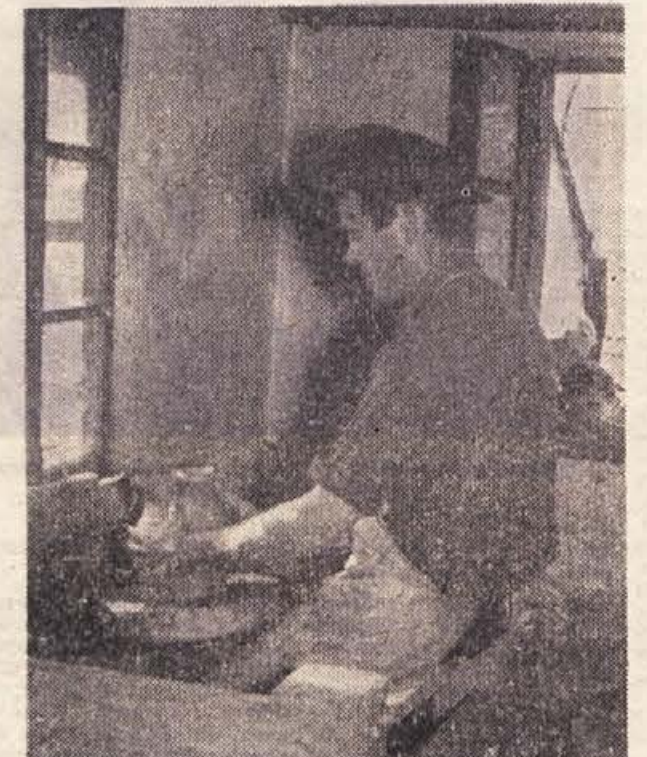
bom popustil... Ne, to pa ne... In v njem se je prebudila strast ljudskega umetnika. Zavrtel je kolovrat in glina se je začela spreminjati in dobivati novo obliko. »Glino nakopjem v Grobljah. Kakih 60 centimetrov zemlje moram odkopati, da pridem do nje. O, pa ni vaska dobra... Da, v Grobljah so že večkrat naleteli na kakšno kamenje. Menda je

bila tam prej rimska naselbina... Glino naložim na voz in jo odpeljem domov. Tu jo s srpom očistim. To gre zelo počasi. Rečem jo na drobne košce in odstranim vse pesek in kamenčke. Trikrat jo tako zrežem in zopet z gnetem skupaj. Nato jo z nogami in rokami šestkrat pretlačim... Njegovo pripovedovanje se sliši kot ljudsko izročilo. Tako tukaj lončarijo že od

nekdaj. Delček ljudske umetnosti je v tem. »Sestiraj to z nogami pretlačim, šele potem je dobra za oblikovanje. Vržem jo na kolovrat in jo s svinjsko kožo med vrtenjem oblikujem... Potem pokarže še peč, kjer žge izdelke, ki so se že prej na soncu presušili. Nedaleč od hiše je, pod leseno streho. »Tukaj žgem, dvakrat po osem ur...«

Lopa je pravo skladišče njegovih izdelkov. Na policah se vrstijo lonci različnih velikosti, majoljke, petelin, prašički in piščali. »No, kako se vam zdi tale majoljka?« s pravim šentjernejsko hudomušnostjo pokarže na ličen vrček... »Lepa je,« mu moram pridrtili. »Pa bi znali pitj iz nje?« »Te...«

»Ej, ta majoljka je nekaj posebnega,« pravi. »Ob roki ima vse polno luknjic. Dve med njimi pa sta posebno važni. Ti dve, ob roki... Ti dve moras zatistiti in, ko piješ, ne smeš nagniti vrča. Če majoljko nagneš, kot kako navadno, se poljice po srcaji... Pred nedavnim so me povabili na televizijo v Ljubljano. Tam sem moral izdelati nekaj loncev in majolik. S seboj sem prinesel tudi eno take vrste, kot je ta. Pa se je neki mož od televizije postavil, da zna pitj tudi iz te. Nalji sem mu cvička, ki sem ga imel s seboj, in mu dal majoljko. Seveda je imel takoj vso sravočo rdečo... Bil pa je tako navdušen nad njo, da je takoj naročil tri... Gotovo jih je sedaj že pretiskal pri svojih prijateljih...«

»Majoljka ti si kriva, da si fanta napojila...« — kdo je ne pozna, prešerne pesmi o vrtu in veselju? Tule drži naš šentjernejski loncar majoljko še v nedolžno v rokah; se malo, pa bo izoblikovana

Ledeča vas... Sliši se kot vrtenje kolovrata, ko stopiš v njegovo hišo. Ime Škoda vrti kolovrat, tako kot so ga vrteli njegovi predniki. Lončar je, Z bozo nogo vrti kolo, ki je vezvano po vzvodu z manjšim kolescem, na katerem obkruže lonec ali karkoli bo. Oblike se menjajo, sedaj se ti zazdi, da bo lonček za rože, sedaj, da bo pravi veliki kuhinjski lonec. Kaže, kot da ga delo ne utruja. »Koliko časa že vrtim tole kolo?« je ponovil moje vprašanje. »Leta in leta že... Kdo bi vedel, koliko časa...«

Štiri, pa nobena resna...

— Tole sem jaz. Zdaj menda razumem, zakaj sem razra zaroko... — Ob, Minka... — Bil je imeniten vojskovođa, toda slab jezdec.

Medvedek pobegnil iz črnomaljskega svinjaka nazaj v gozd!

Pred tedni smo poročali, da so črnomaljski lovci ujeli prav bilzu Črnomlja medvedka, ki ga je verjetno pričela kača, saj je bil vse otekel in brez moči. Na »hrano in stanovanje« ga je takrat vzel tovariš Ciril Prelog, poslovođa tehnične trgovine podjetja »Potrošnik«, ki je navdušen lovec. Zdravnik dr. Dereani je živali z injekcijami rešil življenje in prve dni je bil kosmatineček dvo- tožcem še kar hvaležen za pomoč in gostoljubje. Rešitelji pa so mu začeli kasneje presadati in že kak teden po ozdravljenju je hotel pobegniti; takrat so ga ujeli potlej pa je bil kar stalno zaprt v svinjaku, kjer je prav mlo jokal. Lovci so prvotno menili, da bodo medvedka prodali v tujino in dobili za devize, toda vse kaže, da se inozemci niso posebno zanimali za to ljubko živalco. Lovca Ciril Prelog in Vojko Kvas sta se že pogovarjala, kako bi medvedka spustila v svobodo, ker se jima je žival le preveč smilila. Načrta pa nista utegnili uresničiti: medvedek je preteklil terek sam poiskal pot nazaj domov: v svinjaku je izkopal luknjo in se skobacal na prosto, pregrinil in odkorakal naravnost proti hostam v črnomaljski okolici. V spomin na neprostovaljno ujetništvo in »zdravljenje« pri črnomaljskih lovcih se je sredi ceste še pošteno ocedil in izgubil...

Kakor pripovedujejo, so ga zadnje dni že videli v spremstvu kosmate matere in brata v gozdu — bilzu kraja, kjer so ga pred mesec našli. Franc Dergano

Skupina otrok se igra ob potoku, ki teče skozi vasico. »No, kaj boš ti, ko boš velik?« povprašam prvga. »Sofer,« se odreže. »Pa ti?« »Pilot,« in pokaže na avione, ki preletavajo polje. »Pa lončar, kdo bo lončar?« povprašam. »Zmigajo z rameni in se zapoljo v svojo igro. Prsti lončarjev na šentjernejskem polju pa kljub temu oblikujejo glino. Kaj bo iz nje? Lonec? Majoljka?« Oživela glina. Peter Breščak

urami vse tisto, kar ne bi človeku prišlo na um, so ure tekle brezhibno in točno.

Sami boste odločili:

listova glava bo po vaši želji in odločitvi

- rdeča,
- zelena,
- modra ali pa
- rjava!

Cez 3 tedne sodelujte v nagradni anketi!

PARTIZANI V ANEKDOTAH

■ **Kaj je najslajše**
Pozimi leta 1943 je XV. majske brigade taborniki na Črvenih Stenah pri Sarajevu. Hrane je bilo malo, največ krompir, pa še zanj je trda predla. Zato je bilo za borca pravo veselje, če je kje našel krompir in ga spekel v ognju. V prostem času so se partizani zabavali na razne načine. Nekega dne so ugibali odgovore na znana vprašanja: kaj je najmočnejše, najtrše, najostrejšo itd. Ko je prišlo vprašanje, kaj je najslajše, je borec Ljubo v trenutku odgovoril: »Najslajši je krompir!«

■ **Odrezan od glavnine**
Pop Ante Dragoš, popularen zaradi svojih naprednih pojmov, je leta 1942 sel v partizane. Po naravi je bil zelo plašen. Ko so se nekoč v bitki z Nemci začele partizanske enote umikati v Cincir, je pop Dragoš prešel v Dalmacijo na Vidovo in se ves upehan oglašil v Stabu dinarskih odredov. »Zlomka, pop, kaj pa je s tabo?« so ga začuden vprašali tovariši. »Ne sprašujte me!« je odgovoril pop. »Verjemite, da ni bilo lahko... Nemci so me odrezali od glavnine.«

■ **Sam sebe je počasil**
Tik pred drugim zasedanjem AVNOJ je dr. Ivan Ribar, predsednik Izvršnega odbora AVNOJ, počasil spomin članov, ki so padli v NOB. Na zadnjem mestu je prebral tudi ime Svetozara Veinovića, o katerem se je raznesla novica, da je padel. Po prebranjem spisku so vsi zborovalci vzkliznili: »Slava jim!« Vzkliznil je tudi Svetozar Veinović, ki je pravkar stopil v dvorano. »Kaj boš sebi vzklizal, saj si živ!« so mu rekli tovariši. »Nič zato,« je odgovoril Veinović. »Bolje, da skupaj z vami počastim svoj spomin, kakor da ste to vi storili brez mene.«

■ **Za vsak primer**
Bolničarka Ruža je zmeraj najprej pojedla juhnati del kosila, meso si je pa prihranila za nazadnje, za »poslastek«. Nekoč, ko se je začel obed, so nenadoma napadli Nemci. Četa partizanov je zavzela vno položaj in seveda morala pustiti polne porcije hrane. »Poslej bom pa zmeraj najprej pojedla meso, juho pa nazadnje, je godrnjala Ruža, ko se je umikala v gozd.

■ **Konji nas bodo prekleli**
Dolge dneve so partizani trpeli lakoto in nekaj časa so v Bosni jedli samo ovsenico — neslan kruh iz neprepejane ovsene moke, polne lučin. Ko je nekoč Ljuba Bakčić zamisljen požiral tak bodečih kruh, je stopil k njemu tovariš: »Kaj pa tako globoko premišljaš, Ljubo?« »Pramišljam, kako nas bodo konji prekleli, ker jim bomo požarili vse oves,« je odgovoril Ljubo.

■ **Tovariš kvorum**
Mladinski aktiv nekega bataljona se je zbral na sestanek. Med njimi so bili preprosti fantje in dekleta, ki niso poznali raznih tujk. Sestanek bi se že moral začeti, pa so še zmeraj čakali, zato je tovariš Savo vprašal sekretarja: »Tovariš sekretar, zakaj pa ne začnemo?« »Se nimamo kvoruma« (po-

Bogastvo jezikov

Kot ugotavljajo statistiki, je na vsem svetu 2500 samostojnih jezikov, medtem ko je naracij na deset tisoče. Vsak narod ima svoj jezik, včasih pa tudi po dva, trije narodi govorijo isti jezik: angleški Angleži in Amerikanci, nemško Nemci, Avstrijci, del Švicarjev.

Pet jezikov govori po več kot sto milijonov ljudi: kitajski, angleški, španski, ruski in hindu-urdu. Kitajski jezik govori okrog 230 milijonov, špansko 118 milijonov, ruščino 100 milijonov in sto milijonov govori hindu-urdu jezik (Indija in Pakistan).

Nemški jezik govori 92 milijonov, japonski 80, malajski 70, portugalski 66 in arabski 50 milijonov.

Mleka bo trikrat več

V zadnjih letih je bila v Jugoslaviji letna proizvodnja mleka na prebivalca 110 litrov. Upoštevajoč čedalje hitrejši razvoj našega kmetijstva in gospodarstva sploh, so ekonomisti izračunali, da bo letna proizvodnja mleka po 300 litrov na prebivalca in v skupni vrednosti 140 milijard dinarjev. Povečana proizvodnja mleka bo vsekakor uspešno zavrnila potrebo alkoholnih pijač. Ljudje bodo porabljali čedalje več mleka, ugotavljajo strokovnjaki, kar bo ugodno vplivalo na splošno zdravstveno stanje Jugoslovancev. Spritno porasta proizvodnje mleka, ki jo obetajo planerji, bo kaj kmalu nastalo resno vprašanje industrijskega izkoriščanja mleka, saj bi takih količin prebivalstvo ne moglo popiti, tudi če bi hotelo. Ker je domača industrija mleka nezadostno pripravljena, bodo strokovnjaki izdelali celotni načrt za izkoriščanje mleka in industrijski predelavi. Tako je v načrtu pripravljena različnih in okusnih mlečnih pijač v kombinaciji s sadnimi sokovi in drugimi, zlasti vitaminih sestavinami. Šele potem bodo brezalkoholne pijače lahko dobile polno veljavo in postale resen konkurent alkoholu.

M. Jasp: NEVIDNI GOSPODAR

Angel je opazoval negibne obraze vseh teh ljudi, ki so ga obkrožali. To res ni bila vesela družba in je Angel je bil zmoečen takega optimizma, da je lahko zaključil, kako je »položaj zanimiv« Sicer je pa bil že večkrat še v huštem položaju... Vileit in Wilcroft sta pokazala svoje karte: gotovo sta povezana z gangsterji in neke morajo biti tudi dokazi. Viletova ponudba vsega — vse to je dajalo Angelu kaj malo upanja, da se reši, Angel je bil že doslej nekajkrat blizu smrti, toda zmeraj je žmel začinji izhod: lahko je poklical na pomoč policijo. Tukaj v New Yorku ga pa policija ne bi mogla rešiti, narobe: takrat bi ga zaprli. In dobro je vedel, kaj bi bilo z njim spritno takih oblastnikov, kakor sta Vileit in Wilcroft.

ENAINDVAJSETO POGAVLJE
Nekaj trenutkov so luči Broadwaya še osvetlevalje avtomobil, potem pa je nastal mrak. Angel se je naslonil na zametno sedišče. Kljub neomajnemu optimizmu so ga včasih spreleteli mravljinci po hrbtu. Varnostni ukrepi gangsterjev, njihova hladnokrvna odločnost — vse to je dajalo Angelu kaj malo upanja, da se reši, Angel je bil že doslej nekajkrat blizu smrti, toda zmeraj je žmel začinji izhod: lahko je poklical na pomoč policijo. Tukaj v New Yorku ga pa policija ne bi mogla rešiti, narobe: takrat bi ga zaprli. In dobro je vedel, kaj bi bilo z njim spritno takih oblastnikov, kakor sta Vileit in Wilcroft.

ker ve, da je to Angelova poslednja pot... »Škoda, da nisem spoznal 'Nevidnega gospodarja',« je rekel po kratkem molku. »Sreča zate,« se je nasmejaj Geoffrey, »da si prišel nama v roke. Če bi te dobil 'Nevidni gospodar'... raje zamolčim, kaj bi storil s teboj. « »Hm, vse kaže, da je 'Nevidni gospodar' precej nevaren možak.« »Malo prepozno si to spoznal, ne?« »Vendar mi ne gre v glavo,« je spet začel Angel, »kako to, da vsi izpolnjujete ukaze človeka, ki ga sploh ne poznate...« »'Nevidni gospodar' ima več pameti, kot mi vsi skupaj. In če najdem tipa, ki je dovolj razumen, da vse organizira kakor je treba, mu pač svažim, kakor mu služijo drugi. Več, denar je postal prekleto redek, kar so utinili prohibicijo. Vsi tisti, ki so bogato služili s prodajo alkoholnih pijač, so potem, ko je prodaja alkohola spet postala zakonita stvar, ostali na cedilu. Šli so med gangsterje, ker je pač treba živeti...« »Razumem!« je potrdil Angel. »Toda zaslužek ni bil lahak. Policija je grdo delala z nami, ker so ji usahnili bogati viri provizije od hitopastva alkohola. Potem pa je prišel 'Nevidni gospodar' in nam omogočil, da veliko zaslužimo.«

Vileit je začel šepetaje govoriti s svojimi sodelavci, potem je pa spet nagovoril Angela: »Slišali ste moj predlog. Sedaj še lahko zberete!« »Sem že izbral,« je odgovoril Angel. »Lobro... Imel ste možnost, da se rešite. Če pa niste hoteli...« Vstal je in v Wilcroftom stopil k vratom. »Torej, Myme, kakor smo se domeni,« je rekel novemu šefu bande. »Angel stopite sem,« je rekel Myme s hrupavim glasom. »Angel stopite sem,« je rekel Myme s hrupavim glasom. »Angel stopite sem,« je rekel Myme s hrupavim glasom. »Angel stopite sem,« je rekel Myme s hrupavim glasom.

»Dutch in ti Geoffrey, popeljita Angela malo na sprehod! Potem se pa vrnita sem...«

»Kdo pa je ta Sony Rake?« je vprašal. »Čemu vas zanima?« je rekel Geoffrey. »To je ena od lahkih.« Angel je videl, da ga Geoffrey ne bo mogel poučiti o pravi vlogi plavalase Sony med gangsterji, vendar je znova poskusil: »Hudiča, lepa pa je! Prava lutka. Vendar dvomim, da bi vam lahko bila v posebno pomoč. Mimo tega človek ženski nikoli ne more povsem zaupati.« Geoffrey ga je pomilovano pogledal: »Motiš se! Sony ima veliko v glavi. Več kot jaz in ti skupaj.« »Eh,« je malomarno odgovoril Angel, »to se pač tako reče... Če pa je res bistroumna, potem je še bolj nevarna. Naj se v koga zatreska pa bo vse izdala.« »Le koga bi lahko izdala! Sony je naša zveza z 'Nevidnim gospodarjem'.« »Zveza?« je vprašal Angel, kakor da sploh ne razume. »Ta. Ona govori namesto njega. On nam svoje odredbe posreduje po nji. In če bi mu mi radi knj sporčili, naročimo Sony. Ona je med nami edina, ki vse ve.« Angel je začutil praznino v želodcu. Gangster mu govori tako odkrito zeto,

Okoli semiškega spomenika

V našem tedniku smo že poročali, da je za spomenik padlim borcem NOB v Semiču izbran prostor med »farovškim podom« in prosvetnim domom. Izvršni odbor krajevne organizacije ZB se sprva ni mogel odločiti, kje naj bi spomenik stal. Bil je predlogi za prostor pri gasilskem domu, na bivšem sejmišču, na trgu, za staro šolo, pod krojačem Dergancem in po d. Da bi se laže zedinili in bolje odločili, smo prosili za pomoč članke Okrajnega odbora ZB tov. Jančiča in Zemljena, inž. Hanzljevo in Emila Skrabarja iz Gradca. Komisija si je ogledala vse našete prostore, vendar ji ni ugovarjali: spomenik oz. njegova višina nista bila nikjer dovolj poudarjena. Komisija si je nato ogledala še zdaj predlagani prostor in ugotovila, da je najprimernejši.

Toda tudi po tej odločitvi smo čuli pripombe, da naj bi spomenik raje stal pri cerkvi oz. pri gasilskem domu. Da bi se izognili morebitni nepremišljenosti, smo prosili za pomoč še republiške spomeniške komisije »veze borcev«. Skupno z njo smo si ogledali vse kraje, kjer bi spomenik lahko stal. Tudi republiška komisija je

potrdila od okrajne komisije predlagano lokacijo. Vsakdo bo moral priznati, da se je krajevno vodstvo ZB dovolj potrudilo, da bi našlo najprimernejši prostor za naš spomenik, ki bo stal tu dolga stoletja. Sodelovali so znani predstavniki spomeniškega varstva in kulturnega življenja iz občine, okraja in iz Ljubljane. Zategadelj se nam zde neumestne kritike, ki se v Semiču še pojavljajo, češ da bo spomenik stal na neprimernem kraju. Zdi se nam potrebno, da na izjave raznih godrnjačev javno odgovorimo. S praznim kritikarstvom ne bomo nikamor prišli! Ko bi v letu

1951 ne bili poslušali prav takih godrnjačev, bi Semič ne bil izgubil plavalnega bazena! Takrat pa so nekateri prav tako neumestno godli: »Lokacija ni primerena, 25 metrov dolgi bazen bo premajhen« in pod. Čeprav je takratni OLO Črnomelj obljubil vso pomoč, pokojni inž. Bloudek pa je bil dvakrat v Semiču, bazena v Semiču še vedno ni. Zveza borcev si za postavitev spomenika veliko prizadeva, pri tem pa jo podpira tudi večina prebivalstva s prostovoljnimi delom in na druge načine. Le godrnjanci stojijo ob strani. Krajevna organizacija ZB, Semič

Antonija Pisansky - 70-letnica

4. oktobra je praznovala 70-letnico svojega življenja Antonija Pisansky iz Kostanjevice na Krki. Kdo je ne bi poznal! Vedno nasmejana in živahna je svoja leta tako spretno »tajila«, da ji ni nihče prisodil tega jubileja.

Antonija Pisansky ali Tonka, kakor ji v Kostanjevici vsakdo pravi, je doma v revirskem Hrastniku. Kot dekle je bila v službi pri kostanjeviškem rojaku dr.

Ivanu Oražnu, prvem starostu jugoslovanskega sokolstva in velikem dobrotniku slovenskih študentov. Tamkaj je srečavala vse tedanje slovenske kulturne, znanstvene in politične predstavnike, s katerimi je bil dr. Oražen v stalnih stikih. Zato ji niso neznan imena Zupančiča, Cankarja, Smrekarja, Vavpotiča, Golarja i. dr.

V Kostanjevici si je z močjem ustvarila dom in v njem s svojimi tremi otroki srečno živela do 21. oktobra 1943, ko so ji Nemci ugrabili moža ter najstarejšega sina in ju na Malencah ustrelili. To je bil najbolj črn dan njenega življenja, dan, ki ga ne bo nikoli pozabila.

Tonka Pisansky je bila vsa zadnja leta zelo aktivna v organizacijah in društvih ter je prav tako aktivna tudi danes. Želimo ji, da bi praznovala še veliko jubilejev in ostala kljub vsemu, kar je v življenju grenkega prestala, vedra in zdrava.

Tudi okolje spomenika na Cviblju je treba urediti!

Veličastni spomenik junakom NOB, ki so na področju Suhe krajine žrtvovali svoje življenje za lepšo prihodnost naših narodov, sprejema številne obiske. Razen delovnih kolektivov prihajajo k spomeniku svojci in soborci padlih, pa tudi najvišji naši in tuji državniki. Obiskovalci prav gotovo opazijo, kako neurejena okolica kazni spomenik. Prav bi bilo, da bi okolje s spomenikom postalo privlačna in urejena točka. Ureditev niti ne bi veliko veljala, saj lahko organizacije SZDL, ZB, LMS in pionirji mnogo pomagajo z delom. Sredstva bi potrebovali le za nabavo sadik lepotnega grmičevja, trav, razna semena in ure-

ditveni načrt. Nasad bi lahko gojili pionirji in mladinci žužembške osemletke. Obiskovalcem bi morala biti na razpolago tudi knjiga, v katero bi zapisali svoje vtise in predloge za odpravljanje pomanjkljivosti. Hkrati s soborci bi lahko dopolnili še marsikatero pomanjkljivo podatke iz časa NOB v tem predelu.

Srečanje v Topuskem

Preteklo soboto in nedeljo so v Topuskem, malem zdraviliškem mestu v karlovcem okraju, priredili mladinski zbor »Bratstva in enotnosti«, ki pa zaradi slabega vremena ni uspel tako, kot so organizatorji pričakovali. Zbor mladine šestih okrajev Hrvaške, BiH in Slovenije so priredili v počastitev 20. obletnice revolucije, imel pa je namen zapolniti vrzel, ker letos ni bilo tradicionalnega zleta »Bratstva in enotnosti«.

Mladinski zbor se je pričel v soboto s športnimi prireditvami, katerih se je udeležila tudi naša okrajna mladinska reprezentanca. Tekmovali so v odbojki, namiznem tenisu in šahu. Novomeška odbojkarica ekipa je bila sestavljena iz mladincev, ki za seboj razen Koprivnika še nimajo težjih tekem. Na naše veliko veselje so odbojkarji pomanjkanje tehni-

ke nadoknadili z veliko borbenostjo in z 2:0 premagali Bihac. Po zmagi nad Karlovcem z 2:0 se je v finale igrala še Siskak, ki pa je imel v svojih vrstah starejše igralce, kot so določale propozicije tekmovalnja. Novomeška ekipa je z Siskom izgubila 2:0.

V namiznem tenisu je bila novomeška ekipa favorit, vendar je imela precej težav, predvsem v polfinalu z ekipo Karlovca. Dvojboj z Ogulinom so Novomeščani Turk, Plavec in Somrak odločili v svojo korist (5:0), s Karlovcem pa so dobili s težavo (5:3).

Z zmago 5:3 je novomeška okrajna ekipa osvojila prvo mesto na namiznoteniškem turnirju in prejela diplomu priveditelja.

V šahu tekmovalje zaradi slabe organizacije ni bilo končano. Novomeška okrajna ekipa, v kateri so poleg Novome-

Jutri bo 5. seja OK ZKS

Jutri ob 9. uri bo v sejni dvorani OLO v Novem mestu 5. seja Okrajnega komiteja ZKS. Na dnevnem redu je predvsem poročilo in razprava o delu osnovnih organizacij ZK v gospodarstvu po občinskih konferencah.

Brigadirji pozdravljajo

Mladinci in mladinke Novomeško-goriške MDB 22. julij, ki delajo na avtomobilski cesti pri Skopju v Makedoniji, pozdravljajo vse domače, prijatelje in bralce Dolenjskega lista.

Štab Novomeško-goriške MDB 22. julij

Šivilni tečaj v Semiču

Te dni se semiške žene in dekleta mnogo pogovarjajo o šivilskem tečaju tvrde Slinger, ki naj bi se začel 15. oktobra v Semiču. Prijave zbira tovarišica Rezka Derganc; če bo prijav dovolj, bo tečaj pravočasno začel delati.

Prapor Partizana v Straži

V okviru praznovanja občinskega praznika je »Partizan« Straža-Vavta vas razvil v nedeljo, 17. 9. društveni prapor. Društvo je za kuma prapora naprosilo tov. Ludvika Kebeta, predsednika okrajnega sindikalnega sveta, ki se je prošnji ljubeznivo odzval.

Ob deveti uri dopoldne se je pred domom »Partizana« zbrala skoraj vsa mladina iz Straže in Vavte vasi ter okoliških vasi, nekaj jih je prišlo celo iz Dol. Toplice. Po krajšem pozdravnem govoru in razvijanju prapora se je mladina uvrstila v sprevod in krenila mimo spomenika padlih borcev v Vavti vasi, kjer je položila venec. Sprevod se je nadaljeval proti Straži, kjer se spomin padlim borcem počastili z enominutnim molkom in vencem.

Da bi bilo bolj svečarno, je bil »Partizan« mnenja, naj bi pri sprevodu sodelovala tudi domača godba. Ljudje se upravičeno sprašujejo, kdo je kriv, da se to ni zgodilo. da

Naši pismonoše

Gotovo ste že sami uganili, da je pismonoša. Res je, pismonoša MARTIN UDOVČ se vam smehlja s slike. Četrtkovo jutro je bilo, ko smo prišli v Stopiče. To je tisti dan v tednu, ko dobe vse naše pošte zajetne pošiljke Dolenjskega lista, ki dajo pismonošem dokaj dela. Tovariš Udovč je bil zelo zaposlen, zato smo se pogovorili kar med tem, ko je razvrščal pošiljke po dostavnih okoliših.

Področje pošte Stopiče obsega 25 vasi za dostavo, izven dostave pa so le tri. V začetku je bilo razdeljeno na dva dela; vsak dan sem moral obhoditi polovico. Vračal sem se pozno v noč, upravnica pa ni mogla zaključiti računov. Razmišljal sem in našel rešitev. Izdelal sem predlog za nov način dostave. Področje sem razdelil na 6 delov. Vsak izmed njih obsega vse področje, zmanjšano za majhen del, vendar tako, da obiščem vsako naselje vsaj dvakrat na teden.

Pri tem je vse nazorno razložil na zemljevidu dostavnega področja, ki ga je narisal sam. Vsaka hiša je označena na njem, za vsak del dostavnega področja pa je narisal še poseben zemljevid. Tovariš Udovč je invalid brez desne roke. Izgubil je leta 1932 pri nesreči z razstrelivom. Kljub temu zelo spretno opravlja vse dolžnosti pismonoše, prav lepo piše z levico in vsak dan opravi naporno 18 do 20 km dolgo pot po strmih poteh in klancih. Vsak teden potrka na 280 vrat v stopiškem koncu in izroči naročnikom Dolenjski list, razen tega pa vsak dan prinaša naslovnikom še vse druge poštno pošiljke.

Tudi upravnica tov. Angelea Knafelc — pod njenim vodstvom se je stopiška pošta lepo razvila — je prizadevna pismonoša Martina Udovča nadvse pohvalila. On pa je, smeje se, dejal:

— Dovolj je bilo govorenja! Na pot bo treba! »Dolenjca« že vsi težko čakajo! Oprtal je težko torbo in urno odšel.

Še ena zmaga košarkarjev Ob prvi številki glasila OK LMS

PARTIZAN (Nm) : PARTIZAN (RIBNICA) 64:47 (34:30)

Zadnja prvenstvena košarkarska tekma v letošnji sezoni, ki so jo preteklo nedeljo igrali v Ribnici s tamkajšnjim Partizanom, se je končala z zmago novomeških košarkarjev s 64:47 (34:30).

V novomeški ekipi so dosegli koše: Petrič 10, dr. Grandovec 17, Setina 12, Spilhal 17, Franko 3, Klemenec, Kopac, Durar in Jakopin.

Prve dni tega tedna je izšel Bilten, glasilo okrajnega komiteja LMS v Novem mestu. Prvo številko so izdali v 200 izvodih in je vsebinsko zelo pestra. — Kakor je v uvodu zapisal predsednik OK LMS Slavko Dokl, je bil že skrajni čas, da je glasilo izšlo. V njem bodo mladinci in mladinke pisali o svojem delu in problemih, tako da bo list res ogledalo njihove dejavnosti.

Bilten bo izhajal po potrebi. Računajo, da bo prihodnja številka izšla še letos.

OB DARITEV OTROK V ŠMIHELU

Za teden otroka je Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Novem mestu pripravil otrokom posebne osnovne šole v Šmihelu prijetno presenečenje: prispeval je denar za nakup obleke, učil, igrač in orodja za šolsko delavnico.

Ob izročitvi daril 9. oktobra je bila na šoli majhna svečanost, katere so se udeležili poleg otrok, učiteljskega kolektiva in šolskega odbora tudi predstavniki Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje in Okrajnega zavoda za prosvetno-pedagoško službo. Otroci so za to priliko pripravili in izvedli kulturni spored, s katerim so hkrati pokazali tudi uspeh šole pri usposabljanju otrok za življenje.

Na šoli (bivša pomožna šola) je sedaj 51 otrok, zvečne iz novomeške komune. Polovica otrok stanuje v internatu, kjer je zanje kljub raznim težavam prav dobro poskrbljeno, in so nadev zadovoljni. Ostali prihajajo vsak dan v šolo od doma. Učni uspehi več kot opravičujejo obstoj take šole. Prav bi bilo, da bi v to šolo vključili vse tiste otroke, ki zaradi različnih hrb ne morejo na splošnih šolah uspevati. Učiteljski kolektiv šole, ki se z veliko ljubeznijo in požrtvovalnostjo posveča vsakemu otroku posebej, je jamstvo, da bo marsikateri otrok, ki bi bil lahko vse življenje socialni problem, postal koristen in enakoveren član družbe.

Upravni organi Zavoda za socialno zavarovanje v Novem mestu zaslužijo pohvalo, da so se v tednu otrok spomnili te mladine.

Bela krajina : IMV 7:0

V nedeljo, 6. oktobra, je bilo odigrano III. kolo novomeške nogometne lige. V Crnomlju je gostovalo moštvo novomeške Industrije motornih vozil in se pokazalo kot solidno moštvo; ki bi bilo lahko za zgled ostalim novincem.

V začetku so se uspešno upirali izkušenejšim Crnomlječem, vendar so jih v drugem delu igre domači znatno nadgraili. Bela krajina je dosegla 7 razsprotnikovih golov. Novomeščani pa so pridri prav pred gol Bele krajine, vendar se mreža ni zatresla.

Tekmo je sodil v pravnem športnem vzdušju sodnik Gratek, ki ni imel težkega dela. Pripomnimo, da se je v tem delu tekmovalja najboljše pokazal novomeški Elan, ki z nedisciplino in drugim škoduje nogometu na Dolenjskem. J. V.

Za televizor bolnikom TBC: zbrano in porabljeno 402.947 dinarjev

Vsem, ki so sodelovali pri zbiranju prispevkov za nakup televizorja bolnikom pljučnega oddelka bolnišnice v Novem mestu, sporočamo, da je po zadnji objavi nakazal še kolektiv podjetja LIP iz Ribnice 5.000 din, tako da znaša skupna vsota za televizor 402.947 dinarjev.

Od tega je bilo porabljenih: 170.000 din za televizor; 26.765 din za anteno, izolatorje in zaščitnik proti strelji; 69.950 din za radijski sprejemnik z gramofonom; 4.200 din za gramofonske plošče; 15.000 din za delno poravnano računa za omarico; 19.057 din za montažo televizorja in uporabljeni material; 36.079 din za popravilo ojačevalca in za ozvočenje pljučnega oddelka, medtem ko smo razliko 61.896 din nakazali včeraj upravi pljučnega oddelka v Novem mestu za nakup gramofonskih plošč in knjig za bolnike TBC.

Vsem, ki so v tej akciji sodelovali, se v imenu bolnikov TBC oddelka ponovno javno zahvalujemo!

UREDNIŠTVO IN UPRAVA DOLENJSKEGA LISTA

Sportno snidenje v Kanižarici

Strelec treh delovnih kolektivov: »Košarske industrije I. Marinkovič« iz Karlovca, »Tovarne obuče« iz Varaždina in Rudnika v Kanižarici so se že pred časom dogovorili, da se bodo vsako leto trikrat pomerili med seboj za prehodni pokal. Tekmovalje z malokatibriško puško se vrši izmenoma v krajih, kjer so sedeži posameznih podjetij.

Tako so se preteklo nedeljo strelci že drugič srečali, to pot v Kanižarici. Zmagali so domačini s 16 krogi prednosti pred drugoplasirano ekipo iz Varaždina. Tretje mesto so zasedli Karlovčani.

V zmagovalni ekipi kanižarskih rudarjev so tekmovali Jože Macele, Alojz Spelč, Franci Klevisar in Tone Jankovič. Najboljši posameznik je bil Franc Matakovič iz Karlovca z 208 krogi, drugo in tretje mesto sta zasedla člana DPD Svoboda — Kanižarica Jože Macele s 186 krogi in Alojz Spelč s 176 krogi, četrti je bil Ivan Vuk iz Varaždina s 173 krogi. Zmagovalna ekipa je prejela prehodni pokal, pet najboljših posameznikov pa praktična darila.

Ob tej priliki sta se na dvo-steznem keglišču DPD Svobode v Kanižarici pomerili tudi moštvi keljačev iz Karlovca in domačih rudarjev. Zmagali so domači kegijači.

OB DARITEV OTROK V ŠMIHELU

Za teden otroka je Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Novem mestu pripravil otrokom posebne osnovne šole v Šmihelu prijetno presenečenje: prispeval je denar za nakup obleke, učil, igrač in orodja za šolsko delavnico.

Ob izročitvi daril 9. oktobra je bila na šoli majhna svečanost, katere so se udeležili poleg otrok, učiteljskega kolektiva in šolskega odbora tudi predstavniki Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje in Okrajnega zavoda za prosvetno-pedagoško službo. Otroci so za to priliko pripravili in izvedli kulturni spored, s katerim so hkrati pokazali tudi uspeh šole pri usposabljanju otrok za življenje.

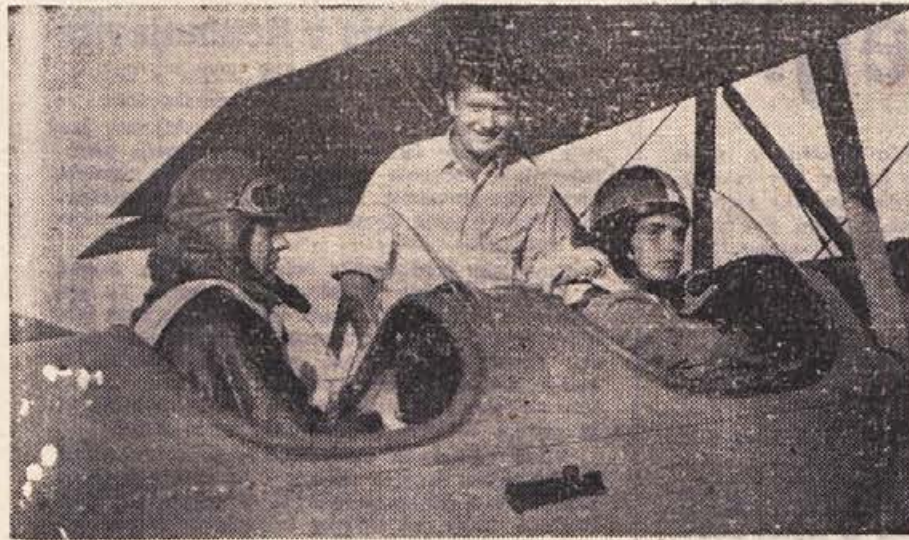
Na šoli (bivša pomožna šola) je sedaj 51 otrok, zvečne iz novomeške komune. Polovica otrok stanuje v internatu, kjer je zanje kljub raznim težavam prav dobro poskrbljeno, in so nadev zadovoljni. Ostali prihajajo vsak dan v šolo od doma. Učni uspehi več kot opravičujejo obstoj take šole. Prav bi bilo, da bi v to šolo vključili vse tiste otroke, ki zaradi različnih hrb ne morejo na splošnih šolah uspevati. Učiteljski kolektiv šole, ki se z veliko ljubeznijo in požrtvovalnostjo posveča vsakemu otroku posebej, je jamstvo, da bo marsikateri otrok, ki bi bil lahko vse življenje socialni problem, postal koristen in enakoveren član družbe.

Upravni organi Zavoda za socialno zavarovanje v Novem mestu zaslužijo pohvalo, da so se v tednu otrok spomnili te mladine.

Minuta pred vzletom: samozavestna padalka — v letalu sedi Mara Levičar, dijakinja novomeške ESS — se bo povzpela 1500 metrov visoko in od tam skočila na prečensko letališče

POGUMNA MLADOST

Vleko (motorno letalo odvléče v zrak jadralnega) in 32 ur športnega letanja, pridobili so 2 B znački, 2 C znački in 1 pogoj za srebrno C značko (našemu jadralcu je uspelo, da je ostal 5 ur v zraku). Morda so videli pogoji lahki, vendar ni tako. Včasih nagaja vreme, primeri se, da nimate časa, da bi odšli na letališče, čež razmohi letališče in ga onesposobi za vzlet, drugi spet ni letalo sposobno za polet, pokvari se avto viteh in še vrsta nevednosti je, ki vam kljub dobri volji lahko prepreči polet.

V našem aeroklubu pa se neredko primeri tudi to (tako so mi zaupali mladi letalci), da so videli pogoji kar najlepši, pa ni denarja za bencin, ki poganja motor...

Letalo, ki nam je ušlo...

Povrnimo se še enkrat k sredstvom. 800.000 din dotacije dobi Letalska šola na leto, 180 tisoč dinarjev dotacije pa so dobili za Aeroklub še od novomeške občine. Letos so imeli že 1 milijon 218 tisoč dinarjev izdatkov, pa imajo le nekaj majhnih dolgov, 90.000 so porabili samo za bencin pri skokih s padali. Zdaj bencina ni več, blagajna pa je prazna. Otroci po Novem mestu ne bodo več tekali in kazali s prstom v zrak: Avioni! Avioooooo!, kajti PO-2 stoji tih in spokojen v hangarju. Njegovi rezervoarji so prazni...

mo že delati. Tudi s trošenjem listkov bodo morda še kaj zaslužili. Razmišljajo o gospodarskih uslugah. Pri snemanju zemljišča, pri kontroli gozdov in za nujne prevoze se da letalo koristno uporabiti.

— Če bi imeli 3-sedežno motorno letalo, bi ga lahko koristno uporabili za zračni taksí! Ob primernih reklamah bi lahko za turistični ogled Dolenjske, ki bi trajal le pol ure poleta, od marsikaterega tujega turista zaslužili 30 tisočakov! Da, ko bi... — in zrna jejo z glavami.

Lari so imeli priložnost kupiti za 300.000 takšno trosedežno letalo (sicer stane 5 milijonov dinarjev!), pa ni bilo ne sredstev in ne razumevanja... Najbrž je bilo predvsem razumevanja premalo.

Štirisedežno turistično letalo je še vedno cenejše kot osebni avtomobil Mercedes. Večja podjetja, ki imajo stalna potovanja na daljših relacijah, bi si ga z združenimi močmi lahko omislila. V inozemstvu ima takšno letalo vsaka količkar večja firma! Pri nas pa bomo morali premagati samo še strah! Vsem, ki se boje, naj povemo: največ nesreč je z avtomobili! Najvarnejše prevozno sredstvo je ladja, sledi mu letalo, nato vlak in šele na zadnjem mestu je avio! Naši poslovni ljudje bi lahko v treh urah pripotovali iz Novoga mesta v Beograd, če bi zložili denar za letalo!

«Pogumna mladost» smo napisali v naslovu. Nadevše pogumna je. Ponosno in junško se pne v nebo in si širi obzorja. Zaupa v jutrišnji dan! Letalo ni več posebnost, niti drag sport. Kadar zabrni na nebu jekleni pišč, samo še najmanjši skačejo in kriče: Avioni! Aviooon! Tudi v tem je kanec napredka, saj je bilo še pred dvema desetletjema, če je videl letalo, za vsakogar pravo doživetje.

«Bratovščina sinjega neba» prav zato zaupa v bodočnost in bo gotovo premagala vse težave! **Miloš Jakopc**

Avionski mehanik tov. Suštar je tudi navdušen modelar

In vendar se žilavi člani Aerokluba niso vdali. Razmišljajo o reklamnih poletih. Imajo mrežo, na kateri vleče letalo reklamni napis. Za Tovarno zdravl. Krka so takšno rekla-

Še enkrat: padalci

Trindvajset jih je v Aeroklubu Novo mesto. Sami mladi fantje in dekleta. Poleg njih jih je zdaj pri vojaki 9. Letos so opravili 137 skokov. V juniju so dobili padala na posodo za 14 dni. Opravili so le 19 skokov, ker je nagajalo vreme. V septembru, ko so dobili padala drugič, so opravili kar 118 skokov v 14 dneh. Pridobili so 13 A značk za opravljenih 5 skokov in 3 C značke (za opravljenih 20 skokov).

Pet naših padalcev je bilo letos na solanju v Zveznem letalskem centru v Vršču, kjer so opravili 75 skokov.

Kaj pa pravi piloti?

Da, to so tisti, ki lete z motornimi letali. Osem jih je v Aeroklubu. Letos ni bil še nobeden izmed njih v zraku. Ni bilo denarja za bencin... Morali so se odreči veselju in užitku, da je lahko motorno letalo opravilo dovolj poletov za avto viteh in se dovoljkrat dvignilo, ko je poneslo v zrak padalce. Motorno letalo PO-2

V sencih drevja, na ravnici za Prečno, se skriva velika stavba s polkrožno streho. Na visokem drogju trepetaj v vetru vrečka. Povsod naokoli ravnica, porasla s travo. To je prečensko letališče.

Na enem koncu letališča ležita na tleh jadralni letali CAVKA in JASTREB. V sredi letališča frfota v vetru platnena streha senčnika, takšnega, kot ga imajo v gostinskih lokalih. Skupina mladih ljudi stoji tam. To so padalci Aerokluba Novo mesto. Njihovi pogledi so uprti v letalo, ki kroži pod nebom.

«Se en krog, pa bo imel 1500 m višine, nato bo Marjka odskočila!» Letalo opiše še en krog v zraku, nato šum motorja nenadoma potihne.

«Je že na križu!»

«Zdaj je odskočila!» vzklisne nekaj glasov. Od letala se je res ločil temen predmet, ki drvi proti zemlji. Nekateri štejejo polglasno: enindvajset, dvaindvajset, trindvajset... vse do enainštrideset. Takrat švigne iz drvečega predmeta bela gmota in v naslednjem hipu Marjka že zaniha visoko pod nebom na padalu. Skočila je z zadržkom. Tudi ona je, ko je na višini 1500 m odskočila, štela od enaindvajset do enainštrideset. Nato je potegnila za ročico padala in padalo se je odprlo. To je skok z zažrčkom. Dobrišno mero spretnosti zahteva, predvsem pa dovolj srčnosti.

Letalo — šolski dvokrilni PO-2 — je medtem že pristalo in vzelo naslednjega padalca. Marjka je medtem došločala, zložila padalo in prišla k učitelju. Strumno je pozdravila in izgovorila:

«Tovariš nastavnik, javljam se h kritiki!» Padalski učitelj ji je nato našel napake in pohljal dobre strani skoka. Marjka je odstopila in se pomejala med ostale padalce, ki so ji skušali roko, povpraševali o vtihih in bili z njo vred veseli.

Tako se vrste drug za drugim. Odhajajo visoko pod nebo in se spet vračajo. Vsi trdijo: kdor je bil enkrat v zraku, to bo tega nikdar več pozabil, želel si bo še in še vračati se nazaj.

Tako skače vrsta pogumnih deklet in fantov. Večeje jih tovarišstvo, široki razgledi z višav in nepozabna doživljaja iz zraka. Vsi so si edini v ugotovitvi: če si začel, ne moreš nehati, tako lepo je pod nebom! Toda nikar ne mislite, da je njihov sport sama sladkost. Neredko se primeri, da padalec med skokom zagreši kakršnokoli napako. Na tleh ga čaka stroga kritika. Skupaj z učiteljem «premeljeta» nalogo, nato pa sledi kazni: 20 ali 30 «karjolov» Brez besedice upora se poda fant ali dekletu k hangarju, pošleše samokolinico in zvozi naročeno število samokolinic zemlje na del letališča, ki ga planirajo.

Modelarstvo je zahteven sport, ne zahteva samo veliko ročne spretnosti, ampak tudi mnogo bistrega razuma in obsežno znanje iz fizike, matematike in kemije. Mnogo truda je potrebnega preden model poleti v zrak, marsikaj pa se razbije ali pa tudi «uide», kot pravijo modelarji. Modelarski krožki delujejo v Novem mestu in v Bircni vasi, v Metliki, v Cerkljah in Brezicah; skupaj jih je 10. V občini Novo mesto je 80 aktivnih modelarjev.

Pred vsakim poletom in skokom je temeljit pregled opreme ena glavnih dolžnosti osebja na letališču

jev, v vsem okraju pa okoli 170. Letalski modeli so lahko jadralni ali motorni. Da, prav majheno letalo, popolnoma podobno pravemu, ima vdelan bencinski motorček in leti, da je kaj! Naši modelarji so na republiškem prvenstvu letos dosegli s svojimi modeli med 14 nastopajočimi ekipami sedmo mesto, v tekmovalnju posameznikov je naš motorni model zasedel 2. mesto, na državnem prvenstvu pa smo letos bili prvi! Poleg naštetega so modelarji priredili letos več medklubskih tekmovalj, v bodoče pa se pri svojem delu nameravajo tesneje povezati z ljudsko tehniko, ki bo lahko veliko pomagala. Aeroklub bo dal inštrukcije, v okviru tehničnega pouka pa bodo morda še v tem šolskem letu na vseh osemletnih izdelovali modele.

Svet miru in tišine

Postati jadralni pilot je največjši cilj vsakega člana aerokluba. Pot do tega ni lahka. Po temeljitim teoretičnem pou-

In vendar je res!

Kaj neki? Da imamo v našem okraju letalsko šolo? Dolež smo vas spoznali samo s padalci. V okviru Dolenjskega letalskega centra in Aerokluba pa je še vrsta dejavnosti, za katere morda niti ne veste. Prisluhnite!

Dolenjski letalski center razpolaga z dvema motornima letaloma; z dvokrilnikom PO-2, z enokrilkim AERO-2 ter s tremi jadralnimi letali: z Rodo, Cavičjo in z Jastrebov. Dokler ni bilo letal, je bilo težko; ko so dobili letala, pa so nastale nove težave. Letalska šola je sen vsakega aerokluba, saj šele z njo postane samostojen in lahko vzgaja jadralne letalce, motorne letalce in padalce. Šola pa mora imeti po predpisih avioinženirja, ki skrbi za strokovno vzdrževanje letal. Našli so ga. Ni, da bi govorili o težavah s sredstvi. Šola ima upravnika in avioinženirja. Vsa dotacija — 800.000 din na leto — gre za njuni plači, pa še prejema upravnik samo akontacijo, ker za vso plačo zmanjkuje sredstev.

Za solanje mladih letalcev v prečenski letalski šoli pričujoje aeroklubi, vendar imajo ti navadno zelo malo sredstev. Največkrat ne zaleže to, kar dajejo, niti za porabljeni bencin. Iz težav si pomagajo s prostovoljnimi delom, da celo veseliže prirejejo, samo da bi bil denar vsaj za najnujnejše potrebe!

Otročje modelarji

Najbrž že marsikomu izmed nas vsaj v mislih ušla ta opazka, ko smo videli starejšega človeka, ki se je ukvarjal z letalskim modelom. Modelarstvo je posebna panoga, vsi aeroklubi pa ji posvečajo največjo pozornost. S pomočjo modelarstva se vzgoji največ bodočih letalcev in ljubiteljev letalstva. Kdor koli iz »bratovščine sinjega neba« kot bi morda lahko rekli letalcem, vam bo brez pomišljanja potrdil, da je vsakdo, ki je bil nekdati modelar, »zasturpljen« z letalstvom. Najboljši letalci so zrasli prav iz modelarjevi!

FINALE EKIPNEGA PRVENSTVA LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE V ATLETIKI

Spet stara pesem: nedisciplinarnost!

In sedaj še o ekipnem tekmovalju. Verjetno zaradi slabega vremena niso na tekmovalje prišle ekipe Kladivarja B, Jesenice in Litije, tako da so se pri moških pomerili le tri ekipe, pri ženskah pa dve. Novomeški ekipi sta bili v obeh konkurencah glavni favoriti, toda spet je prišlo do že običajnih neopravičenih odsotnosti nekaterih tekmovalcev in tekmovalk, tako da je prvenstvo pri ženskah že dokončno pripadlo kranjskemu Triglavu, v moški konkurenci pa je še sporen tek na 400 m. Kranjčani so se namreč pritožili glede Isteničevega nastopa, ker je bil ta spomladi še član ljubljanske Olimpije, junija pa se je po končanem solanju vrnil v Novo mesto in pristopil k Partizanu. Če bo Atletika zveza Slovenije potrdila pravilnost nove registracije Isteniča za Partizana (Kranjčani se sklicujejo na neke formalnosti, ki pa niso bistvenega pomena), potem bo v moški konkurenci končni vrstni red naslednji: Partizan — Novo mesto 11.354 točk, Triglav (Kranj) 11.308 točk in Partizan — Crnomelj 7.098 točk.

REZULTATI:
100 m: Galjot (T) 11,3, Pavliha (C) 11,8, Padovan (Nm) 11,9
400 m: Istenič (Nm) 54,8, Arko (Nm) 55,3, Kleč (T) 55,4

pila kompletna — z Zurcem, Maznikom in Španom. Kot kaže, se nekateri preslono zavajajo dolžnosti, ki jih imajo do društva, katerega člani so. Ne zavajajo se, da sta zaradi njih na škodi cela ekipa in ugled novomeške atletike.

REZULTATI:
1500 m: Hafner (T) 4:14,0, Pavlin (T) 4:31,0, Lukšič (Nm) 4:35,8
3000 m: Florjančič (T) 9:30,1, Kordež (T) 9:33,8
4x100 m: Partizan — Novo mesto 47,6, Triglav 48,1, Partizan — Crnomelj 48,3
skok v višino: Potrč (Nm) 180 cm, Bavdek (Nm) 175 cm, Svab (T) 165 cm
skok v daljino: Spilar (Nm) 619 cm, Svab (T) 595 cm, Galjot (T) 592 cm
met krogle: Penko (Nm) 14,74 m, Blenkuš (T) 13,91 m, Hafner (T) 12,88 m
met kopja: SPILAR (Nm) 68,52 m (nov dolenjski rekord), Blenkuš (T) 61,04 m

Zadnje tekne odbojkarjev

Zaradi mladinskega zbora v Topuskem je bila prvenstvena tekma republiške odbojkarjske lige z Jesenicami preložena na nedeljo, 22. oktobra. Premor pred nadaljevanjem republiške lige (11. oktobra so igrali razveljavljeno tekmo z ekipo Kanala) so Novomeščani izkoristili in pretkali četrtletni igrali v Kočevju prijateljsko tekmo s tamkajšnjim Partizanom v okviru prireditve za občinski praznik Kočevja. Novomeška ekipa je zmagala s 3:1. Novomeščane čaka v oktobru še nekaj pomembnih srečanj v okviru republiške lige. V nedeljo, 15. oktobra, se bodo v Novem mestu pomerili s Kamnikom, v sredo, 21. oktobra, prav tako v Novem mestu z ZOK Ljubljano, naslednji dan pa z Jesenicami. Ženska ekipa je s tekmovaljem v republiški ligi že končala, čaka jo samo še finalni dvoboj z mariborskim Branikom za prvaka Slovenije.

Ob nepričakanem porazu ženske ekipe smo prisiljeni, da povemo, kje je vzrok tako hudega poraza. Gre za neodgovorno ravnanje nekaterih nediscipliniranih atletin, kot na primer Kotnikove, Gantarjeve, Reginove, Drčarjeve in Bartoljeve, ki so obljubile, da bodo nastopile, vendar se na stadionu, ko so bile najbolj potrebne in ko se je odločalo, kdo bo ekipni prvak Slovenije, niso pojavile. Tudi pri moških ne bi bilo sedanje nejasnosti, kdo je novi prvak, če bi ekipa nasto-

ZENSKE:
100 m: Mlakar (Kladivar — Izvenj) 13,6, Tolar (T) 13,8, Pravst (T) 13,9
800 m: Udovč (T) 2:29,0, Tolar (T) 2:29,3, Crnić (Nm) 2:46,2
4x100 m: Triglav 56,2, Partizan — Novo mesto 56,5
skok v višino: Salmič in Stok (obe Triglav) 135 cm, Hude (Nm) 130 cm
skok v daljino: Hude (Nm) 438 cm, Pravst (T) 437 cm, Kukman (Nm) 417 cm
met krogle: Vidmar (Nm) 9,54 m, Mežek (T) 9,30 m, Vrhunč (T) 9,30 m
met kopja: Vidmar (Nm) 30,75 m, Mežek (T) 27,95 m, Vrhunč (T) 20,65 m **fm**

Krški prvak: kolektiv Celuloze

Pretekli teden so se pomerili športniki delavskih kolektivov občine Videm-Krško v šestih športnih panogah.

Kljub sorazmerno slabim reklamam se je zbralo na tekmovalnih večerih sto gledalcev. Med športniki je bilo več delnih invalidov in starijih delavcev, ki so v vrstah mlajših vsak po svojih močeh doprinašali točke kolektivom.

Iz nastopov delavcev, ki so nastopali zlasti za manjše kolektive, smo razbrali, da jim ni vseeno, kako se bodo plasirala njihova moštva, sicer bi ostali doma, kot so to storili nekateri mlajši delavci.

Rezultati tekmovalj so bili naslednji:
Atletika:
1. Tovarna celuloze in papirja «Djuro Salaj» 4393 točk, 2. Rudnik Senovo 4380, 3. Elektrarna Brestanica 1570 točk.

Namizni tenis:
1. Tov. celuloze in pap. «Djuro Salaj» 20:2 dob. iger, 2. Elektro Krško 16:9, 3. Rudnik Senovo 15:12.
Streljanje:
1. Rudnik Senovo 604 kroge, 2. Tov. cel. in pap. «Djuro Salaj» 578, 3. Elektrarna Brestanica 554.
Sah:
1. Elektro Krško, 2. Tov. cel. in pap. «Dj. Salaj», 3. Elektrarna Brestanica.

Nogomet:
1. Rudnik Senovo, 2. Tov. cel. in pap. «Dj. Salaj», 3. Kovanjska zadruga Krško.

Odbojka:
1. Tov. cel. in pap. Videm-Krško, 2. Sindikat uslužbencev občine Videm-Krško, 3. Elektrarna Brestanica.

V skupnem plasmaju:
1. Tov. celuloze in papirja «Djuro Salaj» 165 točk, 2. Elektrarna Brestanica 132, 3. Rudnik Senovo 126, 4. Elektro Krško 107, 5. Sindikat občine Videm-Krško 68, 6. Kovanjska zadruga Videm-Krško 52, 7. Valvasorjeva tiskarna Videm-Krško 36, 8. Sindikat prosvetnih delavcev 21 točk.

V vseh tekmovalnih je nastopilo 198 tekmovalcev. Ob slavnostnem zaključku so prejeti prvaki v lahki atletiki in streljanju diplome, ekipni prvaki v posameznih disciplinah pa lične prehodne plakete. Prvaku v skupnem plasmaju je izročil prehodni pokal Občinskega odbora SZDL predsednik SZDL-ov. Lojze Stih, ki je čestital vsem sodelujočim in jih pozval, naj tudi v bodoče sodelujejo v podobnih prireditvah ter pritegnejo v svoje vrste še ostale delavce, tako da bodo delovali športne igre odraz kvalitete, predvsem pa množičnosti v naših delovnih kolektivih. **S. M.**

Rokometni turnir v Vidmu-Krškem

V nedeljo je bil v Krškem rokometni turnir moštev iz Sevnice, Brežice in obeh krških ekip. Na igrišču je privabilo le okrog 30 gledalcev. Navzile dežju je bilo zanimivih srečanj na pretek.

Mladi sevnliško moštvo se je zagrizeno borilo proti krškim ligasem, vendar je klonilo z 12:2. Krščani so podlegli kombiniranemu rokometnemu moštvu iz Brežice s 6:3. Rezervno rokometno moštvo iz Krškega pa je nudilo nasprotniku večji odpor, saj je podleglo le s 4:6. Mladi rokometarji iz Krškega so

povsem zasluženo premagali svoje vrstnike iz prve ekipe z 10:9.

Prvo mesto na turnirju so zasedle Brežice. Sledje: Krško II, Krško I in Sevnica.

Malostevilni gledalci so zopet razočarani zapustili igrišče. Nobeno moštvo ni pokazalo lepe igre, najmanj pa seveda krški slovenski ligasli. Kaže, da s krškimi rokometom nekaj ni v redu, saj je nedavno zaradi neurejenih razmer v klubu izstopil iz moštva eden izmed najboljših igralcev. **D. K.**

Suša v metliški občini

Po dolgih sušnih tednih je pretekle dni prepreden dež spet malo namočil žejno zemljo, čeprav še vse premalo. Še pred prvim deževjem je naš dopisnik prosil v Metliki tovariša Skofa in Molka, da sta odgovorila na nekaj vprašanj glede težav, ki so jih imeli prebivalci metliške občine to poletje in jesen z vodo.

Poletna suša v avgustu in septembru je prizadejala precej škodo zlasti prebivalcem hribovskih vasi v metliški občini. V tem času je le enkrat zelo malo deževalo, drugače pa je bilo vse suho. Ob tem je zopet nastopilo vprašanje dokončne ureditve vodovoda, zajetja izvirov pri Jamnikih v prejšnji radatovški občini.

Predsednik občinskega odbora SZDL tov. Ivan Skof nam je v zvezi s tem problemom povedal naslednje:

— Posebno se je suša občutila v septembru. Najbolj je bil prizadet suhorski konec; nekateri vasi nimajo vode že dalj časa in jo morajo voziti iz Metlike. Najbolj so bile prizadete vasi: Gornji in Dolnji Suhor, Hrast, Dragomlja vas, Bereča vas, Bušinja vas, Lokvica in Trnovec. Tudi v Bojanj, vasi in Slamni vasi je veliko pomanjkanje vode.

— Kako ste skušali rešiti ta problem?

— Pobuda, da bi vozil vodo s cisterne, je prišla od

ljudi, ko je bilo stanje zelo kritično. Zato ni bilo mogoče takoj dobiti cisterne; pa še ta je le nekaj ur vozila, tako da vsi zainteresirani niso mogli dobiti vode.

Šef za gospodarstvo pri ObLO tov. Frenk Molek je rekel, ko smo ga vprašali o problemu vodovoda:

— Metliški vodovod je bil zgrajen še pred vojno in samo za s'lo zadošča potrebam mesta. Črpalke so že stare in izrabljene. Lahko se zgodi, da mesto ostane brez vode, ako črpalke odpovedo. Nujno bi bilo, da bi zajezili izvire pri Jamnikih, da bi se povečala kapaciteta. Za vasi v suhorskem okolišju je napeljan vodovod, vendar je vode v letošnjih suših mesecih dostikrat zmanjkalo, da ljudje upravičeno gojdnajo. Tudi po pet, šest in več kilometrov vozijo vodo za živino in zase.

V letošnji plan smo postavili tudi ureditev vodovoda, vendar občina ne zmore vseh

stroškov, ker bi dela stala okoli 40 milijonov. Računali smo na republiško dotacijo, a je nismo dobili.

Vprašanje vodovoda v metliški občini je pereče. To se je pokazalo zlasti v letošnjem sušnem letu. Prihodnje leto bo treba misliti na dokončno ureditev Jamnikov. Novo nastajajoča industrija bo potrebovala čedalje več vode. Če pride do požarov, jih ne bi bilo mogoče gasiti. Zlasti težavno bi bilo na žagi v Suhorju.

Jad.

Smetišče sredi mesta

Smetišče je po mestu več, saj skoraj ni malo bolj zakonite ulice, da bi v njej ne ležal vsaj en kup smeti in raznih odpadkov. Vendar pa človeka zelo bode v oči smetišče, ki nastaja na prostoru med upravnim poslopijem »Novolesa« in Ogricevo hišo, kjer celo parkira nekaj avtomobilov. Pred dnevi je bil tam velik kup smeti. Nekdo jih je zažgal in smrđljivi dim se je vil po vsej okolici.

V stavbo »Novolesa« in Zavoda za soc. zavarovanje, pa tudi v urad Trgovinske zbornice nasproti tega smetišča prihaja dnevno veliko ljudi. Ali ni škandal za mesto, da po takih javnih krajih nastajajo smetišča, tega muh in drugega mrčesa? Prostor med obema hišama bi se dal lepo vzdrževati, čeprav je tam dohod na vrtove. Če pa že parkirajo avtomobili, naj bo parkirni prostor, ne pa smetišče. — Ali je v Novem mestu res tako težko dobiti stalnega smetarja, ki bi vsako toliko odvažal smeti izpred hiš?

Nič lepše tudi ni na prostoru pri tržnici. Ves nepokriti prostor je na gosto zaraščen s različnim plevelom, po njem pa tudi kupi kamenja in gramoza. Tudi stopnice bi se lahko uredili, saj gospodinjic, ki prihajajo od kandidijske strani, in uporabljajo prav ta dohod. Nekdo je nekdo že vsekal v zemljo stopnice, toda te so že davno izhojere in bi jih bilo nujno potrebno tlakovati.

Pločnik pred stavbo OLO je vedno lepo počiščen. Zakaj ne bi kdo počistil še hodnika od te stavbe naprej. Lepo bi tudi bilo, ko bi se kdo usmilil pločnika ob gimnaziji in osnovni šoli.

—r—

Nov zdravstveni dom na Senovem

Pred meseci so pričeli preurejati zgradbo bivšega ObLO za zdravstveni dom. Dela se bližajo koncu in do 15. oktobra bo novi zdravstveni dom odprt.

V domu sanatorijskega tipa bo splošna in zobna ambulanta, dispanser za žene, posvetovalnica za matere z dojenčki, laboratorij, bolniški oddelki s 15 posteljami in porodniški oddelki s 8 posteljami. V domu bodo opravljali tudi manjše kirurške posege.

Z razširitvijo delokroga zdravstvenega doma bi na Senovem nujno potrebovali še enega zdravnika splošne prakse. Dve novi bolničarki in več strojne pa so že sprejeli.

Preureditev stavbe je stala okoli 7 milijonov dinarjev, investiral jo je zdravstveni

dom iz prihranjenih investicijskih sredstev za nove gradnje.

Kratke sevniške novice

● Občinski ljudski odbor je dodeli šolam na Studencu 200.000 dinarjev, na Bučki 300.000 in v Tržišču 333.000 dinarjev za popravilo šolskih zgradb.

● V trgovini z zelenjavo so imeli 4. oktobra v prodaji le majhne količine solate (po 50 dinarjev), zelja (po 20), jabolk (po 25), krompirja (po 23) in čebule (po 90 dinarjev). V tem letnem času bi trgovina že morala biti bolje založena.

● Na seji sveta za komunalne zadeve so sklenili, naj bi se takoj pričelo z izgradnjo sredstev za asfaltiranje ceste skozi mesto. Z asfaltiranjem bodo pričeli prihodnje leto.

● Za pospeševanje in obnovo gozdov državne lastnine je bil nedavno ustanovljen občinski gozdni sklad.

● Kmetijski zadrugi v Sevnici je rok odobrenega investicijskega posojila, ki ga je pri občini najela za izgradnjo hmeljske sušilnice, podaljšan od pet na deset let.

● Prejšnji mesec je občina kupila nov avtobus za prevoz otrok v šolo. Trenutno ga uporabljajo tudi za avtobusno progo Sevnica — Studenec — Bučka.

● Sevniške trgovine so letos dobro založene z zimskim blagom in oblačili. Nekaterim blagom so znižali cene.

Semič - živahno gradbišče

Semičani te dni kar ne morejo verjeti, da je res, kar se godi pred njihovimi očmi: v Semiču je živahno, kot ni bilo že leta in leta!

Dela na cesti napredujejo na vso moč in prav lahko upamo, da bo cesta skozi trg do krajevnega praznika že asfaltirana. Kamioni stalno dovažajo material, kompresor brni po ves dan, delavci pa pridno vrtajo, kopljejo in nakladajo. Dela vodi tov. Krisper, pomaga pa mu tov. Verdun. Res, take živahnosti ni bilo v Semiču vsa povojna leta! Ljudje so hvaležni poslancu dr. Jožetu Vilfanu in predsedniku OLO Ntku Belopavloviču, ki sta jih pri domačih pobudah podprla, in se vneto udeležuje prostovoljnega dela. Vsak dan pride na cesto tudi do 40 prostovoljcev — ljudje jim še kar vedno pravijo »udarniki«, saj še nismo pozabili delovnega poleta v povojnih časih! — Iz vasi od Štrekljevca, Podrebra, Vavpče vasi, Kota, Stranske vasi in Črešnjevca. Za nedeljo se je prijavil celoten kolektiv posestva iz Črnašnje (40 ljudi), ki bodo

pršli na delo s traktorjem. Delovodja enote z Blatnika tov. Ivan Oven ima doslej vpisanih že 15 delovnih dni!

● Pripravljana dela za Obrtni servis teko v kraju in te dni bo začela delati nova kovaška delavnica: delala bo po naročilih, lotila pa se bo tudi izdelovanja raznega orodja po naročilu. Zaposlila je strokovnjaka z Dvora pri Žužemberku. — S 1. novembrom bo Obrtni servis prevzel tudi pekarijo. Zaradi pomanjkanja sredstev zdaj še ne bodo mogli začeti z drugim obrati, radi pa bi čimprej odprli mehanično delavnico. Vsekakor je napravljen korak naprej in spet bo dobilo kruh nekaj ljudi.

● Avto-moto društvo v Semiču, ki ima skoraj 100 članov, je sklenilo počastiti krajevni praznik in odkritje spomenika s skupnim pohodom vseh motornih vozil kraja. Računajo, da se bo povorka udeležilo 90 motoristov in 10 avtomobilistov. Članj so obljubili, da bodo pomagali tudi pri vseh prevozih, potrebnih za krajevni praznik. Upravičena je

njihova želja, da bi v Semiču uredili vsaj pomožno bencinsko črpalno, potrebna pa je še mehanična delavnica. Obrtnemu servisu bi kazalo pomagati, da bi uredil oboje, saj je mehanizacija tudi na podeželju iz leta v leto več.

F. D.

Nevarna otroška igra

2. oktobra opoidne je izbruhnil požar v gospodarskem poslopiju Martina Polaka iz Apnenika nad Boštanjem. Zgoraj je živinski hlev s skednjem, kozolet in drvarnica. Požar se je razširil še na bližnji kozolet posestrika Slavka Salamona. — Skupna škoda je 4 milijone dinarjev. — Ugotovili so, da so ogenj zanetili otroci, ki so se igrali v enem izmed pogorelih poslopij.

Kb.

SENOVO: še krajevni avtobus!

Senovčani so v zadnjem času dobili redne prometne zveze. Dobro so urejene avtobusne proge proti vsem večjim središčem v Sloveniji, le krajevna proga je slaba. O tem so razpravljali že zbori volivcev in se potegovali zlasti za avtobus, ki bi vozil k vlakni, ki odpelje proti Zagrebu nekaj po sedmi uri zjutraj. S tem bi pomagali v prvi vrsti otrokom, ki obiskujejo šolo v Krškem in Brežicah in morajo več ur čakati v čakalnici. Senovčani upajo, da bo to vprašanje le ugodno rešeno.

Kb.

Gospodin am svetujemo

Hitri družbeni razvoj zahteva od žene gospodinjice več in več. Skoraj nujno je, da se zaposli izven doma, poleg tega pa ji ostane še vsa skrb za dom in družino. Toda kako vskladiti službo in domače delo? Za to so poskrbele stanovanjske skupnosti z organizacijo nekaterih servisov. Le škoda, da so servisi še premalo razvili dejavnost, pa tudi nekatere usluge so še predrage. Skoraj nerešeno je vprašanje prehrane izven doma. Zaposleni dobijo malico in opidanski obrok v obratu družbene prehrane podjetja, večerjo pa morajo gospodinjice skoraj povsod pripravljati doma. Če imamo bolnišnica, zanj v Novem mestu ne moremo dobiti kosila, ker se ni dietne menze.

- Zavod za napredek gostinstva in gospodinjstva bo na željo mnogih gospodinjic organiziral krajše tečaje po naslednjem vrstnem redu:
1. Konzerviranje pozne zelenjave — 3 večere po 3 ure, začetek tečaja 13. okt. ob 19. uri
  2. Pijače za različne prilike — 2 večera, začetek 18. okt. ob 19. uri
  3. Nenaden obisk — 5 večerov, začetek 19. okt. ob 19. uri
  4. Hitro kosilo — 8 večerov, začetek 23. okt. ob 19. uri
  5. Eksprez večerja — 8 večerov, začetek 23. okt. ob 19. uri

Temu bi sledili po želji obiskovalk še tečaj za bolniško prehrano, kuhanje na olju itd. Skratka, nuditi so usluge, ki pa v bodoče ne bodo prezlačne, ker je s 1. septembrom postal naš Zavod s samostojnim finansiranjem.

Zene in gospodinjice, ki se zanimajo za tečaje, naj se določeni dan oglasijo v prostorih dosedanja gospodinjicke šole v Sindikalnem domu, kjer bodo zvedele podrobnosti o poteku tečaja.

Tečaji te vrste imajo dvojen namen: nuditi strokovno pomoč zaposleni ženi, da bo znala lažje in hitreje pripraviti potrebni obrok, na drugi strani pa, da bo s poznavanjem materiala in z ekonomično uporabo materiala ter kuhinjskega inventarja — skrajšala čas priprave in zmanjšala porabo energije in materiala.

Zavod za napredek gostinstva in gospodinjstva Novo mesto

Petelin napadel avtomobil

Nenavadno začuden je bil voznik avtomobila ZG 35-75 inž. Zvonimir Sturlan, ko se je dne 8. oktobra ob četrni na enajst petelj iz Zagreba po avtomobilski cesti. Pri vasi Križišče ga je čakal petelin in se z vso močjo začel v sprednjo šipo vozila. Napadalec je seveda obšel, vendar šipa pa bo voznika veljala do tisočakov.

Novomeška kronika

● V novih prostorih, ki so jih letos pridobili zgradbi ObLO v Novem mestu, so se že pred dnevi namestili: oddelki za družbene službe, oddelki za gradbeno in stanovanjske zadeve, Zavod za zaposlovanje delavcev in sodnik za prekrške. V zdravstvenem domu na Jenkovi cesti je ostal le še matični urad. Postopoma bodo organi občinskega ljudskega odbora le prihili do primernih prostorov, saj vemo, da je bilo do zdaj v eni sobi kar več oddelkov.

● Do 28. oktobra bodo delavci komunalnega podjetja, ki delajo na Zagrebški cesti, uredili cestnišče od kandidijskega mesta do Zabeje vasi. Te dni so začeli urejati križišče pred hotelom Kandidja. Dogradili bodo zavoj do mostu, pločnike in potrebne nosilce. Cesta bo tam močno razširjena, tako da bo tudi preglednost večja. — Od Zabeje vasi proti kandidiskemu hotelu že polagajo kocke. Računajo, da bo v nekaj dneh tlakovanje končano.

● Danes bo v Novem mestu gostovalo Mestno gledališče iz Ljubljane. Uprizorili bodo dramo Vinka Strgarja »Herofita«, ki je pred kratkim doživela krstno predstavo v Ljubljani. V glavnih vlogah nastopajo nekateri najboljši igralci Mestnega gledališča. Delo je režiral Igor Pretnar. Predstava bo v kinu »Krika« ob 20. uri.

● Premajhno skrb posvečajo zadnji časi glavnim novomeškim cestam. Pri nedavnem prekopavanju Ceste komandan-ta Staneta je ostal v bližini tovarne zdravil meter visok pas brez kock, da se zemlja udra, odkraj mosta čez Krško je cesta

polna jam kakor kaka zapuščen-na poljska pot. Na sredi poti prav dobro založen. Naprodaj so bila jajca po 33 din (v Ljubljani jih je po trgovinah dovolj po 30 din!), solata po 100 do 120 din, kumare za vlaganje po 120 din, velike kumare po 60 din, breskve po 80 din, slive po 50 din, paradizniki po 50 din, paprika po 50 din, kostanj po 60 din, zelje po 15 do 20 din, ohrovt po 40 din, pesa po 40 din, kisla repa in zelje po 60 din, grozdje po 130 do 140 din, jabolka po 25 do 35 din, hruške po 40 din. Čebulo, peteršilj, korenje itd. je bilo dobilo le za sproti določeno ceno. Pletenin, otroške konfekcije, ogrlice in zaponk je bilo dovolj, prav tako lončenih izdelkov. Tokrat je bilo naprodaj precej kološi po 600 do 800 din, vendar so šle slabo v promet, ker je bila cena previsoka.

● Gibanje prebivalstva: rodilo so: Emilija Dvornik iz Društvenega trga 2 dečka, Pepca Primc iz Ulice Majde Silc 5 - deklec, Marica Drab iz Kotarjeve 4 - dečka, Jožeta Nikolov iz Kolodvorske 10 - deklec in Stefa Jankovič s Kurirne poti 5 - dečka. — Poročila sta se: Franc Papež, kmetijski tehnik iz Kristanove 13. Ponesrečili so se Dušan Mirtič iz Jerebove 8, ki je padel na kamen in si poškodoval trebuh.

Pijana mladost

V zgodnjih pomladanskih mesecih so se iz Žužemberka proti Prapročam vračali P. M., čevljarski pomočnik iz Dol. Križa, in njegovi trije tovariši. Naproti jim je kmalu pripeljal osebni avtomobil, last M. B. iz Celovca. V njem so bili štirje potniki. Ko je voznik fante, ki so si vstrice, zagledal, je zmanjšal hitrost in se jim počasi približal. V trenutku, ko je pripeljal do njih, so se razdelili: dva na levo, dva na desno. Tedaj je pričelo bobneti po stehi avtomobila: P. M. je iz občestnosti udaril s pestjo po sprednji šipi in jo razbil. M. B. je avto takoj ustavil. Ko fanteje le rijo hoteli plačati škodo, je odšel po organe LM. Ko se je vrnil, pijani mladeničev ni bilo nikjer. Pobergnili so v strahu pred varnostnimi organi. Lastnik avtomobila je poškodbo takoj prijavil.

Pred senatom okrajnega sodišča v Novem mestu so se fanteje iz Suhe krajine pred tedni zagovarjali. Glavni krivec je bil po mišljenju sodišča P. M. in je moral avstrijskemu državljanu plačati povrnilo avtomobila ter mu povrniti druge stroške. Ker P. M. še ni bil kaznovan in se je napil zato, ker so ga »hoteli imeti v družbi fanteje, ki so šli na nabor«, je dobil reprimerno manjšo kazen, kot jo je sicer zaslužil. Čeprav škoda na avtomobilu ni bila velika, je napad na tuje državljanke prehuda stvar. Kaj naj et o nas mislijo tujci? Ali lahko se pričakujemo, da nas bodo tuji gostje met obiskali?

Na sejmišču nič novega

9. oktobra je bil na novomeškem sejmišču promet s prašiči srednje dober. Naprodaj je bilo 895 repov, prodanih pa 791. Zaradi jesenske suše rejci odlašajo z nakupom prašičev, ker jim primanjkuje krme. Cena je bila za manjše prašičke 3.000 do 5.000 din, za večje pa 5.000 do 15.500 din.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Cetrtek, 12. oktobra: Maks Petek, 13. oktobra: Rosina Sobota, 14. oktobra: Nedeljko Nedelja, 15. oktobra: Terezija Ponedeljek, 16. okt.: Jadviga Torek, 17. oktobra: Marijeta Sreda, 18. oktobra: Luka

PROGLASILA

PRODAM sod 832 l, zelo dobro ohranjen, z vratci. Ljubljana, Podmliščakova 16a.

PRODAM električno peč na ventilator - še z garancijo. Naslov v upravi lista.

PET MESECEV STAREGA PSA "Kokeršpanjela" z rodovniškim prodam. Naslov v upravi lista (1969-61).

CEBELE 10 AZ in nekaj manjših panjev prodam. Jože Godler, Stari grad, Videm-Krško št. 3.

PRODAM dobro ohranjeno trodelno omaro. Ogled možen takoj. Naslov v upravi lista (1971-61).

ISCEM mlajšo žensko za pomoč v gospodinjstvu. Nudim stanovanje. Kristanova 1.

GOSPODINJSKO POMOČNICO za gostilniško kuhinjo sprejemamo takoj. Hrana in stanovanje v hiši. Plača po dogovoru. Pomoč v gostilni zaletena. Ponudbe pošljite na naslov: Gostilna Jezeršek, Tomšičeva 38, Kranj.

DEKLE, resno in zanesljivo, vajeno kuhanja, sprejme štiričlansko družino. Otroka odrasla, plača dobra. - Novak, Ljubljana, Tugomerjeva 42.

KINO

Bredice: 13. oktobra: mehiški film "Umiram srečna", 14. oktobra: ameriški barvni film "Ker veter ne zna brati", 15. in 16. oktobra: ameriški film "Dve ljubavi Edija Duchina", 18. oktobra: ameriški film "Groba moč".

Crnomelj: 13. in 15. oktobra: ameriški barvni film "Gola Maja", 17. in 18. oktobra: italijanski film "Prokieta sleparja".

Dol. Toplice: 14. in 15. oktobra: ameriški barvni film "Davek na krutost".

Kostanjevica: 15. okt.: ameriški barvni film "Risarka modelov", 18. oktobra: angleški film "Zgodba dveh mest".

Metlika: 14. in 15. oktobra: ameriški barvni film "Videli se bomo v Las Vegasu", 18. oktobra: ameriški film "Obtežila priča".

Novo mesto "Krka": od 13. do 18. oktobra: italijanski barvni film "David in Goliat", od 17. do 19. oktobra: italijanski film "Sedmi razred".

Semič: 15. oktobra: ameriški film "Prišel iz Laramija".

Sevnica: 14. in 15. oktobra: francoski film "Zakaj prideš prepozno?", 18. oktobra: angleški film "Pesem mrtvim ljubavnikom".

Trebnje: 14. in 15. oktobra: francoski film "Inšpektor v zmešnjavi", predstava v soboto ob 19 in v nedeljo ob 16 in 18.30. 18. oktobra: češki film "Peto kolo", predstava v sredo ob 19. uri.

Videm-Krško: 14. in 15. oktobra: nemški barvni film "Kralj čaršava", 18. in 19. oktobra: ameriški film "V znaku zoroa".

Zužemberk: 15. oktobra: ameriški barvni film "Sayonara".

PREKLIC

Leopold Florjančič z Malega Slatnika preklicujem vse, kar sem kdajkoli in kjerkoli govoril o Angeku Lazarju, uslužbencu iz Malega Slatnika 8, ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od kazenskega pregona.

OBVESTILA

Okrajna kmetijsko-gozdarska zbornica Novo mesto prodaja v smislu 89. člena Zakona o sredstvih gospodarskih organizacij **motorno kolo "Tomos-Puch"** - 175 cm.

Prednost pri nakupu imajo gospodarske organizacije in ustanove, kolikor te ne bodo zainteresirane, ga bodo lahko kupili tudi privatniki. Interesenti naj se osebno ali pismeno zglasijo pri zbornici.

GIBANJE PREBIVALSTVA

CRNOMELJ
Septembra sta bili rojeni dve deklici.

Poročila sta se: Božidar Cankovič, podoficer JLA, in Branka Petrovič, uslužbenka, oba iz Loke pri Crnomlju.

Umrli so: Nikolaj Hlebec, kmet iz Gribelj, star 74 let; Ana Rožič, gospodinja iz Crnomlja, stara 60 let; Ana Plevnik, učiteljica iz Crnomlja, stara 95 let; Katarina Hadžić, učiteljica s Planine, stara 93 let.

TRZISCE
Septembra so bili rojeni trije deklici.

Porok v tem mesecu ni bilo.

Umrli sta: Franc Povšič, kmetovalec iz Malikovca, star 80 let, in Alojzija Mavrič, gospodinja iz Drušč, stara 73 let.

METLIKA
Septembra sta bila rojena ena deklica in ena deklica.

Porok ni bilo.

Umrli so: Anton Simonič, posestnik iz Svržakov, star 48 let; Anton Kralj, mesar iz Metlike, star 73 let; Ana Kočvar, gospodinja iz Metlike stara 65 let.

SEMIČ
Septembra je bila rojena ena deklica.

SEVNICA

Septembra je bila rojena ena deklica.

Poročili so se: Jože Zvegljč, delavec iz Trnovca, in Jožeta Abram, poljedelka z Mirze Planine; Jože Dernač, strojevodja, in Franciška Omerzu, šivilja, oba iz Sevnice; Franc Zorko, vrtnar, in Marija Resnik, poljedelka, oba iz Prešne Loke pri Sevnici; Ivan Radi, gozdar iz Sevnice, in Terezija Siemencik, uslužbenka iz Dol. Brezovega; Stanislav Strlekar, strojevodja, in Ana Kozmus, oba iz Zurokovega dola; Ludvik Jazbinšek, tesar in Ljudmila Goste, gospodinja, oba iz Goranjih Ori.

Umrli so: Anton Simončič, dinja iz Trnovca, stara 71 let; Ivanka Stara, upokojenka iz Arta, stara 75 let; Franc Jančič, upokojenec iz Arta, star 83 let; Ana Tomše, upokojenka iz Arta, stara 78 let.

NOVO MESTO

Od 2. do 8. oktobra je bilo rojenih 14 dečkov in 18 deklic.

Poročila sta se: Marko Goloznik, kmetijski tehnik, in Marija Stupar, učiteljica, oba iz Metlike.

Umrli so: Jožeta Može, gospodinja iz Vel. Bučne vasi, stara 76 let; Stefan Pezdirc, kmetovalec iz Dolenje vasi, star 22 let; Ivana Bartol, družinska upokojenka iz Mahovnika, stara 59 let; Katarina Jakše, učiteljica iz Tribuč, stara 78 let.

SPORED RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 14. OKTOBRA:
5.00 do 8.00 Dobro jutro! (Pisan glasbeni spored) - 5.25 Nekaj domačih - 8.05 Poštareček v mladinski glasbeni redakciji - 8.30 Češka in romunska zabavna glasba - 8.55 Radijska sola za nižjo stopnjo - 9.25 Sesta simfonija - 10.15 Naš zvočni magazin - 12.00 Poje Ljubljanski komorni zbor - 12.15 Kmetijski nasveti - 12.25 Ansambel Srečka Dražila igra narodne - 12.45 Hammond orgle - 13.30 Brahms in Čajkovski - 14.00 Vedri napravi - 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 15.40 Concertino simfonice za klarinet in orkester - 16.00 Humoreska tega tedna - 16.20 Sedem pevcev - sedem popevk - 16.40 Moški pevski zbor "Franc Prešeren" iz Kranja - 17.00 Lokalni dnevnik - 17.15 Mandoline in godala - 17.30 Po kinu se dobimo - 18.00 Za vsakogar nekaj iz arhiva operne glasbe - 18.45 Okno v svet - 20.00 Domača glasbena uvertura za sobotni večer - 20.20 Radijska komedija - 20.58 Melodije za prijeten konec tedna - 22.15 Oddaja za naše izseljence - 23.05 Plesna glasba.

NEDELJA, 15. OKTOBRA:
5.00 do 6.25 Jutranji pozdrav - 6.25 Melodije za dobro voljo - 7.35 Venec narodnih melodij z Jugo - 7.50 Lirični intermezzo - 8.00 Mladinska radijska igra - 8.37 Iz albuma skladb za otroke - 8.52 Trije plesi iz baleta Gajane - 9.05 Zabavna glasba za novi teden - 9.45 Tenorist Miro Brajnik zapoje tri samospeve - 10.00 Se pomnite, tovariši... 10.30 Pisan glasbeni dopoldan - 11.30 Milemko Sober: Plemenita vina - maraska - 11.50 Klaus Wunderlich s svojim ansambлом - 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 13.30 Za našo vas - 14.00 Ljud-

Iz nove meške porodnišnice

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Emilija Pirnar iz Sentjurja - dečka, Anica Bratkovič iz Cerovega loga - deklico, Antonija Andreja iz Vidma-Krškega - deklico, Avgušlina Sošterič iz Mrečih sel - dečka in deklico, Anica Lajtman iz Gotne vasi - dečka, Anica Sinko iz Ljubljane - dečka, Angela Pekolj iz Artmanje vasi - deklico, Marija Humljan iz Rosainc - deklico, Franciška Pavliha iz Semiča - dečka, Tončka Turk iz Loke - deklico, Jožeta Pust iz Dolenje vasi - deklico, Marija Vidmar iz Zvirč - deklico, Stjepka Avguštinčič iz Mirne peči - dečka.

Iz brežiške porodnišnice

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Antonija Soško iz Sobenje vasi - deklico, Ana Ogorevc iz Pirsenbrega - dečka, Marija Bukovinski iz Breganskega sela - deklico, Fanika Tomanovič iz Cerkeji - deklico, Ana Preskar iz Globokkega - dečka, Ivanka Vretič iz Curnovca - dečka, Terezija Perkopec iz Brežic - dečka, Jospina Golubič iz Laduta - dve deklici, Anica Zupančič iz Dobove - dečka, Marija Božič z vrha - deklico, Ana Levčar iz Krškega - deklico.

KRONIKA NESREČ

NOVOMEŠKA KRONIKA NESREČ
Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: Stane Lokar, strojni ključavničar iz Birčne vasi, je padel z motorja in si poškodoval glavo in roke. Jakob Ogrič, delavec z Rake, je na Smedniku padel s kolesa in si poškodoval glavo. Antonu Kobetu, delavcu iz Dolže, je kad pada na nogo. Drago Obradovič, posestnik iz Tabanovca, se je pri prometni nesreči na avtocesti poškodoval. Alojz Kašič, posestnik iz Raven, je padel z orcha in si poškodoval roko. Uršula Zupančič, gospodinja iz Vrbovca, je na cesti padla in si poškodovala nogo. Ana Mežan, gospodinja iz Breze, je povozil voz in ji poškodoval stopalo.

Brežiška kronika nesreč

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: Nostburga Golob, gospodinja iz Dol. Pirošice, si je pri padcu z lestve zlomila nogo. Ana Čančar, upokojenka z Malega vrha, je padla s stola in si zlomila rogo. Neža Haler, gospodinja iz Križ, si je pri padcu z lestve poškodovala hrbtenico. Jožeta Jakšeta, delavca iz Crnca, je prevrnil konj ter mu poškodoval glavo in roko.

GROSISTICNO TRGOVSKO PODJETJE Z BARVAMI IN LAKI
MAVRICA
LJUBLJANA
priporoča
vse vrste premaznega materiala in ves v stroko spadajoči material po najnižjih grosističnih cenah v svojih skladiščih: Ljubljana, Farmova 9, telefon 32-561, in Rijeka, Aldo Colonello 6, telefon 33-07

BOMBAŽNA PREDILNICA IN TKALNICA TRZIC
● predilnica
● belilnica
● sukančarna
● tkalnica
● barvarna
● apretura
proizvaja kvalitetne bombažne tkanine, surove in beljene, v širini od 70 do 200 cm, industrijsko prejo do štev. 50, prejo za domačo obrt: mulle, double, knitting in hardwater.

Komisija za delovna razmerja pri
Komunalnem podjetju "SNAGA" - Ljubljana
Povšetova ulica 12 sprejme
večje število delavcev za težaška dela
Nagrajevanje po učinku, samska stanovanja in hrana zagotovljena.
Pismene ponudbe pošljite na gornji naslov ali se osebno zglasite na upravi podjetja.

NEVAREN POSTOPAC PRIJET
V sredo, 4. oktobra, so v Sadinji vasi pri Dvoru opazili sumljivega tujca. Poizvedoval je po priimkih in imenih raznih gospodarjev in od njih zahteval hrano, pijačo in denar. Tudi svoj obraz je spremenil: obril si je brke. Ljudje so bili zaskrbljeni, a tudi budni. Hoteli so preprečiti, da bi nasilnež izkoristil noč. Zvečer so ga povabili na žganjekuho, hkrati pa okolično varno zastražili. - O vsem tem so takoj obvestili tudi dežurnega miličnika na Dvoru. Ta je takoj odšel v Sadinjo vas, radoveden, koga bo srečal. Ko je tujca hotel legitimirati, se je ta poskušal izmuzniti. Sele odločnost miličnika in drugih prisotnih moških ga je ukrotila. Tujec je bil aretiran. Poslali so ga na postajo Ljudske milice v Zužemberk. Tam so spoznali nevarnega postopaca, ki je imel na vesti že več podobnih dejanj. Budni državljani, ki so organom Ljudske milice nudili pomoč, zaslužijo res priznanje in pohvalo javnosti. M. S.

Kdaj bodo potrošniki v Novem mestu zadovoljivo postreženi?

Kljub temu, da so potrošniki upravičeno kritizirali neorganiziranost in slabo založenost trga s sadjem, z zelenjavo in ostalimi pridelki za ozimnico in da so o tem razpravljali na raznih forumih v občini in tudi na konferenci upravnikov KZ, se stanje na trgu ni izboljšalo.

10. oktobra je prodajala KZ Novo mesto na tržnici samo jedilni krompir boljše sorte po 22 din, ki pa je dokaj droben, in samo eno vrsto jabolk III. kvalitete po 25 din. Trgovsko podjetje Zadrudnik je nudilo v svoji prodajalni na tržnici samo dve vrsti jabolk po 46 din in eno vrsto krompirja. Jabolka so bila vseh debelin in kakovosti od črvivosti do škrlupa, obtolčena itd. Podobna ponudba in odgovornosti im vaša pismošna v vsak danjem delu. Nikar mu jih ne povečujte z odgovorom: »Plačal bom prihodnjič«, ko se bo oglasil pri vas zaradi naročnine za domači tehnik. Prosimo vas, pripravite polletno naročnino za DOLENJSKI LIST in mu jo takoj izročite, da se mu ne bo treba predolgo muditi.

Ne pozabimo: tako željno kot mi čakajo pismošna tudi naši sosedje in znanci! Zato pomagajmo pismošnem pri njihovem napornem delu!

Zdravko Petan

DOVOLJ SKRBI

in odgovornosti im vaša pismošna v vsak danjem delu. Nikar mu jih ne povečujte z odgovorom: »Plačal bom prihodnjič«, ko se bo oglasil pri vas zaradi naročnine za domači tehnik. Prosimo vas, pripravite polletno naročnino za DOLENJSKI LIST in mu jo takoj izročite, da se mu ne bo treba predolgo muditi.

Ne pozabimo: tako željno kot mi čakajo pismošna tudi naši sosedje in znanci! Zato pomagajmo pismošnem pri njihovem napornem delu!

DOLENJSKI LIST

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL v Novem mestu - IZDAJATELJSKI SVET: Milan Baškovič, Tone Gošnik, inž. Davorin Gros, inž. Jože Legan, Franc Molan, prof. Ema Musar, Maks Pogačar, Miran Simič, prof. Tone Trdan, Janez Vitkovič in Viktor Zupančič

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnik (glavni in odgovorni urednik), Miloš Jakopec, Drago Kastelic in Ivan Zoran

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 20 dinarjev - Letna naročnina 900 dinarjev, polletna 450 dinarjev; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1800 dinarjev - Tekoči račun pri podr. Narodne banke v Novem mestu 606-11-3-24 - **NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE:** Novo mesto, Glavni trg 3 (vhod iz Dilančeve ulice) - Poštni predal: Novo mesto 33 - **TELEFON** št. 127 - Rokopisov in fotografij ne vračamo - **TISKA:** Časopisno podjetje "DELO" v Ljubljani